

W Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil praktyczny)

dokonanej w dniach 9-10 czerwca 2018
na kierunku *ekonomia* prowadzonym
przez Wydział Humanistyczno-Ekonomiczny
Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej
im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	7
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	9
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	9
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	9
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	13
Dobre praktyki	13
Zalecenia	13
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	13
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	13
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	26
Dobre praktyki	27
Zalecenia	27
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	28
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	28
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	32
Dobre praktyki	32
Zalecenia	33
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	33
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	39
Dobre praktyki	39
Zalecenia	40
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	40
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	40
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	41
Dobre praktyki	42
Zalecenia	42
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	43
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	43

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	45
Dobre praktyki	45
Zalecenia	45
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	45
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	45
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	50
Dobre praktyki	51
Zalecenia	51
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	51
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	51
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	56
Dobre praktyki	56
Zalecenia	56
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny	57
6. Załączniki:.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia..	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Jakub Brdulak, członek PKA

Członkowie:

1. dr hab. Wiesław Ciechomski, członek PKA
2. prof. dr hab. Magdalena Osinśka, ekspert PKA
3. mgr Karolina Martyniak, ekspert ds. postępowania oceniającego
4. mgr Joanna Śledzik, ekspert ds. pracodawców
5. Błażej Papiernik, ekspert ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* prowadzonym przez Wydział Humanistyczno-Ekonomiczny Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2017/2018. PKA po raz drugi oceniała jakość kształcenia na tym kierunku. Poprzednio Prezydium Komisji pozytywnie oceniło jakość kształcenia (*Uchwała Nr 106/2012 z dn. 19.04.2012 r.* Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny, została opisana w punkcie 8 raportu.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego (ZO PKA) został opracowany po zapoznaniu się z następującymi źródłami informacji, zawartymi w: przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny, zintegrowanym systemem informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on, portalem <http://www.wyberzstudia.nauka.gov.pl/> oraz stronami internetowymi Wydziału i Uczelni, a także na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac zaliczeniowych oraz dyplomowych, przeglądu infrastruktury dydaktycznej, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku i przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawcami.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil kształcenia	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	dziedzina nauk ekonomicznych dyscypliny: ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 semestrów / 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk	12 ECTS / 3 miesiące / 360 godzin	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	ekonomika przedsiębiorstw	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	licencjat	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	10	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	23	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	(1710 godzin)	-

Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia	
Profil kształcenia	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne/niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	dziedzina nauk ekonomicznych dyscypliny: ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	4 semestry / 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk	12 ECTS / 3 miesiące / 480 godzin	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	gospodarka finansowa przedsiębiorstwa	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	16	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	40	54
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	(450 godzin)	(680 godzin)

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W PEŁNI
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	ZADOWALAJĄCA

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Uczelnia w odpowiedzi na przesłany raport oceny podjęła następujące działania i udzieliła następujących wyjaśnień, w tym też przedstawiła w poniższych kwestiach wiarygodne dokumenty:

Poniższa tabela prezentuje zalecenia ZO PKA sformułowane w niniejszym raporcie wraz z odpowiedziami Uczelni.

Zalecenie ZO PKA	Odpowiedź Uczelni	Dokumenty przedstawione przez Uczelnię
1. Należy przeprowadzić kampanię informacyjną wśród studentów, by szczegółowo objaśnić im zasady zaliczenia praktyk.	Odnosząc się do kwestii zwolnień z odbywania praktyki zawodowej należy stwierdzić, że zapisy uczelnianych aktów prawnych dopuszczają taką możliwość (uchwała nr 40/2017 Senatu PWZ w Suwałkach z 22.09.2017) i wbrew temu co błędnie twierdzili studenci, nie wiąże się to z żadną opłatą. Jednakże, zwolnienie jest możliwe tylko w przypadku kiedy dotychczasowa praca zawodowa pozwala na realizację wszystkich efektów kształcenia związanych z praktyką zawodową. Jest tak	– Uchwała Senatu PWSZ nr 40/2017 – mail rozesłany przez Dziekana do opiekunów praktyk

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

	nie jest, dziekan nie ma możliwości zwolnienia studenta z odbywania praktyki zawodowej – bardzo często zdarza się, że charakter pracy zawodowej studenta nie pozwala na spełnienie ww. warunku – stąd też decyzje odmowne. Dziekan Wydziału po wizytacji PKA przypomniał mailowo opiekunom praktyk o zapisach uchwały 40/2017 Senatu PWSZ, z zaleceniem, aby prawidłowo informowali studentów o obowiązujących na uczelni przepisach.	
2. Wydział powinien stworzyć badanie mające na celu ocenę system opieki i wsparcia studentów, poziomu obsługi administracyjnej oraz dostępu do informacji.	Odnosząc się do kwestii rozszerzenia zakresu ankietyzacji prowadzonej wśród studentów o tematykę oceny obsługi administracji czy też systemu wsparcia im opieki nad studentami, należy stwierdzić, że wznowiono ocenę pracy jednostek administracyjnych przez studentów i pracowników – za miniony rok akademicki (2017/2018).	– opracowane wyniki badań
3. Wydział powinien umożliwiać załatwianie spraw administracyjnych studentom niestacjonarnym podczas zjazdów.	Dziekanat wydziału otwarty jest dla studentów w piątek w godzinach 10:00-17:00 oraz w soboty zjazdowe w godzinach 8:00-15:30, co wydaje się być czasem wystarczającym do obsługi spraw studenckich (szczególnie w sobotę) dla wszystkich zainteresowanych studentów.	

Dodatkowo Uczelnia poinformowała i udokumentowała, iż całkowicie wyeliminowała tzw. „okienka” w rozkładzie zajęć dla studentów studiów niestacjonarnych w semestrze zimowym 2018/2019. Uczelnia dołączyła bieżące na dzień odpowiedzi obowiązujące rozkłady zajęć.

ZO PKA ocenia podjęte działania przez Uczelnię jako wystarczające i rozwiązujące konkretne problemy zidentyfikowane podczas wizytacji. Tym samym ZO PKA ocenia opiekę nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia na „w pełni”.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	ZADOWOLAJĄCA

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Prace rozwojowe w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Oceniany kierunek ma obecnie praktyczny profil kształcenia. Do 2016 roku kierunek miał profil ogólnoakademicki, który jest stopniowo wygaszany – podczas wizytacji na profilu ogólnoakademickim był prowadzony jedynie III rok studiów stacjonarnych I stopnia. Za kierunek odpowiedzialny jest Wydział Humanistyczno-Społeczny. W ramach Wydziału, oprócz ekonomii, prowadzone są następujące kierunki:

1. Finanse i rachunkowość (I stopień)
2. Filologia (I stopień)
3. Pedagogika (I i II stopień)

W wyniku studiów studenci uzyskują tytuł licencjata i magistra. W ramach kierunku na studiach I stopnia realizowana jest 1 specjalność: Ekonomika przedsiębiorstw a na studiach II stopnia realizowana jest również tylko 1 specjalność: Gospodarka finansowa przedsiębiorstwa. Studia prowadzone są w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym – w roku akademickim 2017/2018 I stopień był realizowany jedynie w trybie stacjonarnym a drugi stopień stacjonarnym i niestacjonarnym.

Kierunek zgodnie z Uchwałą Senatu PWSZ Nr 2/2016 (I stopień) oraz Nr 3/2016 (II stopień) z dnia 1 marca 2016 roku jest przypisany do 3 dyscyplin w dziedzinie nauk ekonomicznych: ekonomia, finanse oraz nauki o zarządzaniu. W systemie POL-ON znajduje się informacja, że kierunek przypisany jest jedynie do dyscypliny ekonomia.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest powiązana z celami zawartymi w strategii: „Uczelnia prowadzi działalność dla dobra powszechnego oraz wszechstronnego

rozwoju Suwałk i całego regionu. Jej podstawowym zadaniem jest kształcenie młodzieży studenckiej na światłych i kompetentnych obywateli.”

Jak wynika z rozmów ze studentami, wykładowcami, władzami uczelni i interesariuszami kierunek ekonomia wpisuje się w zapotrzebowanie otoczenia społeczno-gospodarczego. W pracach nad kierunkiem biorą udział reprezentanci takich firm i organizacji, jak: PKO BP SA, Stowarzyszenie Księgowych, PEC Sp. z o.o., Malow Sp. z o.o. Z tym, że interesariusze Uczelni reprezentują w dużym stopniu instytucje finansowe, stąd mają oczekiwania, że absolwenci będą posiadać kompetencje związane z dyscypliną finanse. W szczególności takie oczekiwania są formułowane wobec studentów II stopnia. Wydział nie oferuje kierunku Finanse i rachunkowość (FiR) na II stopniu, co skutkuje tym, iż większość absolwentów kierunku FiR-u na I stopniu decyduje się kontynuować studia na II stopniu na kierunku ekonomia.

W założeniu Uczelni, absolwent tego kierunku powinien znaleźć zatrudnienie w przedsiębiorstwach na stanowiskach ekonomiczno-finansowych, co potwierdza się w praktyce.

Kierunek decyzją Władz PWSZ zmienił 2 lata temu profil z ogólnoakademickiego na praktyczny. Zmiana ta w ocenie ZO PKA była uzasadniona. Zostały zmienione efekty kształcenia a na spotkaniu z kadrami, dydaktycy potwierdzili, że również stopniowo zmieniają sposób przekazywania wiedzy – starają się włączać do zajęć interesariuszy zewnętrznych Uczelni, organizują wizyty studyjne, opierają w większym stopniu swoje zajęcia na własnym doświadczeniu zawodowym.

W tworzeniu kierunku zostały wykorzystane wzorce międzynarodowe m.in. materiały Międzynarodowej Federacji Księgowych (International Federation of Accountants). Zwraca uwagę fakt, iż powyższe materiały odnoszą się do finansów.

Kierunek, w opinii ZO PKA, nie jest nowatorski – konstrukcja kierunku jest charakterystyczna dla nauk ekonomicznych, jednakże w tym przypadku, na II stopniu jest ona w większym stopniu zorientowana na finanse.

1.2.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa nie jest uczelnią badawczą, stąd procesy doskonalące zachodzące w obszarze ocenianego kierunku oparte są w dużym stopniu na dialogu z otoczeniem społeczno-gospodarczym i mają praktyczny (zawodowy) charakter. Tym samym realizacja kierunku o profilu praktycznym jest lepiej dostosowana do charakterystyki Uczelni, niż realizacja kierunku o profilu ogólnoakademickim. Interesariusze zewnętrznicy uczestniczą w kształtowaniu kierunku w ramach Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia kierunku Ekonomia oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Osiągnięcia badawczo-rozwojowe są przede wszystkim wykorzystywane na poziomie indywidualny i zorientowane na praktyczne aspekty. Część wykładowców jest praktykami, którzy wykorzystują swoje doświadczenie w nauczaniu studentów – w ramach zajęć (np. przedmioty związane z rachunkowością i podatkami) oraz w prowadzeniu prac dyplomowych.

W ramach realizacji kierunku nie ma możliwości uzyskiwania międzynarodowych certyfikatów przez studentów. Absolwent kierunku posiada ograniczoną międzynarodową rozpoznawalność. Kierunek nie posiada również akredytacji międzynarodowych. Tym samym nie występuje współpraca z międzynarodowymi podmiotami edukacyjnymi i gospodarczymi mająca wpływ na kształcenie

1.3.

Zestawy kierunkowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku *ekonomia* na studiach I i II stopnia zostały zatwierdzone stosowną Uchwałą Senatu PWSZ. Pogrupowano je w trzy kategorie. Na studiach I stopnia przyjęto następującą liczbę poszczególnych efektów kształcenia: w zakresie wiedzy – 11; umiejętności – 12; kompetencji społecznych – 7. Na studiach II stopnia jest ich odpowiednio: 15, 15 i 8. Opis zakładanych efektów kształcenia dla kierunku *ekonomia* uwzględnia uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64 i 1010) oraz charakterystyki właściwe dla poziomu 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Warto również podkreślić, że w ramach przejścia z profilu ogólnoakademickiego na praktyczny, jakie miało miejsce przed dwoma laty, gruntownie zweryfikowano wykaz realizowanych efektów kształcenia. Nie tylko ich liczba (68 na studiach I stopnia) została poddana gruntownej analizie i przeformułowaniu adekwatnie do profilu praktycznego. Zespół Oceniający PKA z uznaniem ocenia wykonane wówczas czasochłonne prace o charakterze koncepcyjnym i programowym. Szczególnie istotne zmiany dotyczyły efektów kształcenia przewidzianych dla praktyk zawodowych.

Kierunkowe efekty kształcenia odniesiono do obszarowych efektów kształcenia dla nauk społecznych przypisanych dla studiów o profilu praktycznym, odpowiednio do efektów charakterystycznych dla I stopnia, jak i II stopnia. Przy przypisywaniu efektów kierunkowych do efektów obszarowych wykorzystano wszystkie efekty obszarowe. Spójność efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku z efektami kształcenia dla obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do których kierunek ten został przyporządkowany nie budzi wątpliwości. Kierunek właściwie przypisano do:

1. Obszaru nauk społecznych;

2. Dziedziny nauk ekonomicznych;
3. Dyscyplin naukowych: ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu.

Relacje pomiędzy tymi trzema dyscyplinami są nieco zaburzone, ponieważ dyscypliną wiodącą powinna być zdecydowanie ekonomia, a niekiedy można odnieść wrażenie, że są nią finanse.

Efekty kierunkowe są identyczne dla studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych. Struktura efektów kształcenia jest poprawna i merytorycznie uzasadniona. Sposób konstrukcji i realizacji efektów kształcenia przesądza o wyposażeniu absolwentów w niezbędną wiedzę umiejętności i kompetencje społeczne. Na studiach I stopnia o profilu praktycznym zakładane efekty kształcenia sformułowano w taki sposób, aby wyposażyć ekonomistę, który będzie praktykiem gospodarczym w specjalistyczne kompetencje związane z przygotowaniem do zawodu, niezbędnym na rynku pracy. W konstrukcji tej duże znaczenie posiadają efekty specjalnościowe oraz te związane z praktyką zawodową. Przykładowo absolwent studiów ma wiedzę na temat aspektów funkcjonowania przedsiębiorstw, w tym mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (uruchomienie działalności, ryzyko, inwestycje, źródła finansowania, otoczenie). Zna budowę i zasady tworzenia biznes planu. Posiada również wiedzę w zakresie funkcjonowania rynków finansowych, rynku towarów, usług i czynników produkcji, zarówno w skali kraju jak i międzynarodowej (przepływy towarów, usług i czynników produkcji). Zna podstawowe instrumenty finansowe oraz zasady i sposoby ich wykorzystania w inwestowaniu oraz pozyskiwaniu kapitału.

Studia I stopnia umożliwiają zrozumienie i prawidłową interpretację zdarzeń, zjawisk i procesów gospodarczych, natomiast w przypadku studiów II stopnia absolwenci rozumieją nie tylko te elementy, ale również konstruktywnie interpretują logikę zdarzeń oraz połączone ze sobą prawidłowości i długookresowe tendencje.

Na studiach II stopnia efekty kształcenia posiadają pogłębiony charakter. Zostały one sprecyzowane w taki sposób aby absolwenci ocenianego kierunku studiów magisterskich byli wykształconą kadrą menedżerów, którzy mogą pracować zawodowo na stanowiskach menedżerskich średniego i wyższego szczebla, w przedsiębiorstwach produkcyjnych, handlowych, usługowych, bankach i jednostkach samorządu terytorialnego.

Efekty nauczania w zakresie znajomości języka obcego zostały sformułowane prawidłowo i dają realną możliwość ich osiągnięcia. Student, który kończy studia licencjackie powinien opanować język obcy na poziomie B2, a studia magisterskie na poziomie B2+.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia jest prawidłowa, w szczególności silną stroną jest budowanie kierunku w dialogu z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Kierunek ma charakter praktyczny – otoczenie społeczno-gospodarcze w istotny sposób wpływa na koncepcję kształcenia, wykładowcy są często praktykami) i w efekcie absolwent kierunku jest rozpoznawalny przez rynek i ma duże możliwości podjęcia pracy.

Przyporządkowanie kierunku do obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych jest prawidłowe. Opis efektów jest zrozumiały i umożliwia ocenę stopnia ich osiągnięcia. Spójność kierunkowych efektów kształcenia z efektami kształcenia dla obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do których kierunek ten został przyporządkowany nie budzi zastrzeżeń. Właściwa konstrukcja i struktura, zarówno kierunkowych, jak i przedmiotowych efektów kształcenia oraz relacja pomiędzy nimi sprawiają, iż istnieje realna możliwość osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Uzupełnić informacje w systemie POLon dotyczące odniesienia kierunkowych efektów kształcenia do dyscyplin naukowych zgodnie z przyjętymi w uczelni uchwałami/uchwałą.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Program studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia posiada konstrukcję opartą na wyodrębnionych przedmiotach pogrupowanych w bloki:

Lp.	Wyszczególnienie	Wymiar zajęć w godz.	
		studia I stopnia	
		stacjonarne	niestacjonarne*
1.	Narzędzia budowania poprawnej wypowiedzi ustnej i pisemnej (4 przedmioty: Język obcy angielski lub rosyjski, Seminarium kursowe i dyplomowe, Logika);	315	210
2.	Blok ilościowy i informatyczny (6 przedmiotów z zakresu matematyki, statystyki, ekonometrii i informatyki);	330	220
3.	Przedmioty ogólnoeconomiczne i prawne (14 przedmiotów);	690	410
4.	Przedmioty specjalnościowe (10 przedmiotów);	495	335
5.	Przedmioty do wyboru (3 przedmioty z 6 proponowanych: Marketing instrumentów finansowych, Rachunkowość finansowa, Zarządzanie sprzedażą i relacjami z klientem, Psychologia w ekonomii, Ubezpieczenia, Ryzyko w działalności gospodarczej);	180	120
6.	Przedmioty z obszaru nauk humanistycznych	Brak - kierunek studiów został przypisany do obszaru nauk społecznych	
7.	Wychowanie fizyczne	60	40
8.	Praktyka zawodowa (3 m-ce, 12 ECTS)	360	360
	Ogółem godziny zajęć dydaktycznych (bez praktyki)	2 070	1 335
	Czas trwania studiów	6 semestrów, 180 ECTS	

*nie są prowadzone ze względu na brak naboru

Aktualnie oferowana jest jedna specjalność: „Ekonomika przedsiębiorstw”. Nie ulega wątpliwości, że liczba oferowanych specjalności powinna ulec co najmniej podwojeniu, ponieważ aktualnie studenci kierunku nie mają żadnej alternatywy „w wyborze” specjalności. Personalizacja procesu kształcenia jest zatem pod tym względem niewielka.

Sytuacja na studiach II stopnia na kierunku *ekonomia* jest o wiele lepsza i należy sądzić, że obecnie nie występuje zagrożenie utrzymania studiów stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia. Jest to bowiem jedyny kierunek ekonomiczny w Suwałkach, który umożliwia studia II stopnia.

Wracając do programu studiów I stopnia należy stwierdzić, że jest on skonstruowany prawidłowo. Nauka języka obcego prowadzona jest przez 5 semestrów, od pierwszego do piątego semestru studiów, w łącznym wymiarze 150 godzin i 10 punktów ECTS. Jest to rozwiązanie bardzo dobre, nieczęsto spotykane w innych uczelniach.

Większość przedmiotów podstawowych i kierunkowych jest realizowana w semestrach pierwszym, drugim i trzecim. Zachowano właściwe następstwo poszczególnych przedmiotów. Przedmioty specjalnościowe realizowane są w semestrze piątym i szóstym. Praktyka zawodowa odbywa się po semestrze trzecim, czwartym i piątym (po 120 godzin). Przyjęte w planie studiów

wymiary godzin dla poszczególnych przedmiotów oraz modułów pozwalają na realizację założonych celów kształcenia. Sekwencja zajęć jest prawidłowa.

Program studiów stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia został również skonstruowany w oparciu o ich modułowe ujęcie. Pogrupowano je w następujące bloki:

Lp.	Wyszczególnienie	Wymiar zajęć w godz.	
		studia II stopnia	
		stacjonarne	niestacjonarne*
1.	Język obcy specjalistyczny (do wyboru: angielski, rosyjski - nauczany przez 4 semestry)	120	80
2.	Przedmioty podstawowe (6 przedmiotów: Ekonometria II, Statystyka matematyczna, Prognozowanie procesów ekonomicznych, Ekonomia menedżerska, Makroekonomia II, Prawo gospodarcze, Historia myśli ekonomicznej II)	210	150
3.	Przedmioty kierunkowe (4 przedmioty: Analiza ekonomiczna, Rynek kapitałowy i finansowy, Gospodarowanie kapitałem ludzkim, Ekonomia międzynarodowa)	120	80
4.	Przedmioty specjalnościowe (10 przedmiotów)	300	250
5.	Przedmioty do wyboru: (3 przedmioty z 6 proponowanych: Biznesplan w działalności gospodarczej, Zarządzanie ryzykiem, Rachunek kosztów, Badanie rynku z wykorzystaniem technik komputerowych, Zarządzanie projektami unijnymi, Międzynarodowe standardy sprawozdawczości finansowej)	90	60
6.	Przedmioty z obszaru nauk humanistycznych	Brak - kierunek studiów został przypisany do obszaru nauk społecznych	
7.	Seminarium dyplomowe	90	60
8.	Praktyka zawodowa (3 miesiące, 12 ECTS)	480	480
	Ogółem godziny zajęć dydaktycznych (bez praktyki)	930	680
	Czas trwania studiów	4 semestry, 120 ECTS	

*nie są prowadzone ze względu na brak naboru

Na studiach II stopnia struktura planu studiów obejmuje podobnie (jak na studiach licencjackich) określone bloki nauczania języka obcego, blok przedmiotów podstawowych i kierunkowych (obowiązkowych), bloki przedmiotów specjalnościowych i wybieralnych oraz moduł seminarium dyplomowego i praktyki zawodowej. W przypadku tej ostatniej zastanawia sposób przypisania jej punktów ECTS. O ile bowiem na studiach I stopnia praktyce w wymiarze 360 godzin przypisano 12 punktów ECTS, to na studiach II stopnia praktyce zawodowej w wymiarze 480 godzin również przypisano 12 punktów ECTS (str. 74 Raportu samooceny). Działanie takie jest nieprawidłowe i powinno być skorygowane. Przede wszystkim zastanawia fakt, że Uczelnia podejmuje się realizacji 360 godzin praktyk w ciągu dwóch lat studiów magisterskich, podczas gdy na studiach I stopnia trwających 3 lata wymiar praktyki jest o 120 godzin mniejszy.

Zastrzeżeń nie budzi natomiast organizacja seminarium magisterskiego. Odbywa się ono w semestrach 2, 3 i 4 w wymiarze po 30 godzin na studiach stacjonarnych i 20 na studiach niestacjonarnych.

Wymiary godzin poszczególnych przedmiotów i modułów pozwalają na realizację przyjętych celów kształcenia. Przedmioty podstawowe i kierunkowe skoncentrowane są w pierwszym semestrze. Zajęcia do wyboru oraz seminaria dyplomowe - magisterskie ujęte zostały w trzech ostatnich semestrach. Taka sekwencja zajęć jest właściwa.

Program studiów II stopnia dla kierunku *ekonomia* jest ściśle związany z programem studiów I stopnia dla tego kierunku oraz dla bliźniaczego kierunku *finanse i rachunkowość*. Jest to w pełni uzasadnione, ponieważ właśnie spośród absolwentów tych kierunków wywodzą się studenci studiów II stopnia na kierunku *ekonomia*. Problem polega jednak na tym, że na studiach II stopnia oferowana jest tylko jedna specjalność „Gospodarka finansowa przedsiębiorstwa”, która koncentruje się na finansowym segmencie funkcjonowania przedsiębiorstwa. Specjalność ta znacznie lepiej wpisuje się w kanon kierunku *finanse i rachunkowość*, aniżeli *ekonomia*. Brakuje zatem specjalności odnoszącej/cych się np. do aspektów makro- i mikroekonomicznych. Proces budowy nowej lub nowych specjalności na studiach II stopnia wymaga uwzględnienia wielu elementów (w tym zasobów kadrowych, preferencji studentów i pracodawców), tym niemniej warto zastanowić się np. nad takimi propozycjami jak ekonomia menedżerska, analityka rynku, przedsiębiorczość i innowacje, czy gospodarka żywnościowa. Jest to intelektualne i organizacyjne wyzwanie dla władz dziekańskich we współpracy z Zespołem ds. Oceny Jakości Kształcenia kierunku *ekonomia* oraz Wydziałową Komisją ds. Jakości Kształcenia.

Analizując programy kształcenia studiów I i II stopnia pod kątem możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia zamieszczono poniżej wskaźniki ilustrujące strukturę programów studiów:

Wyszczególnienie: Łączna liczba punktów ECTS:	studia I stopnia		studia II stopnia	
	stacjonarne	niestacjonarne*	stacjonarne	niestacjonarne
Którą student musi uzyskać w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów:	91,3 ECTS (50,7%)	65,3 ECTS (36,3%)	47 ECTS (39,2%)	36,5 ECTS (30,4%)
Przyporządkowana modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, służącym zdobywaniu umiejętności praktycznych:	92 ECTS (51,1%)		62 ECTS (51,7%)	
Przyporządkowana przedmiotom/modułom zajęć do wyboru (język obcy, praktyka zawodowa, seminarium dyplomowe, wykłady z 6 przedmiotów: 30 godzin ćwiczeń i 30 godzin wykładów każdy):	67 ECTS (37,2%)		49 ECTS (40,8%)	
Przyporządkowana praktykom zawodowym:	12 ECTS (6,7%)		12 ECTS (10,0%)	

*nie są prowadzone ze względu na brak naboru

Zajęcia realizowane są z zastosowaniem zróżnicowanych metod kształcenia. Dominujące z nich to wykład, seminarium, konwersatorium, projekt, praca dyplomowa, konsultacje, e-learning, ćwiczenia oraz warsztaty i gry dydaktyczne. Metody te są prawidłowo dostosowane do specyfiki poziomu studiów, ich profilu oraz sylwetki absolwenta. W programie studiów ważne miejsce zajmują te formy zajęć, które pozwalają na rozwiązywanie konkretnych problemów i zadań praktycznych oraz na indywidualizację pracy studenta. Realizowane są również zajęcia studyjne i warsztatowe.

Formy zajęć przewidziane w planie studiów to: wykład, ćwiczenia oraz seminarium. W poniższej tabeli przedstawiono proporcje godzin przypadających na te zajęcia.

Wyszczególnienie	studia I stopnia		studia II stopnia	
	stacjonarne	niestacjonarne*	stacjonarne	niestacjonarne
Wykłady	900 godz. (43,5%)	585 godz. (43,8%)	220 godz. (23,7%)	170 godz. (25,0%)
Ćwiczenia	1065 godz. (51,4%)	680 godz. (51,0%)	620 godz. (66,7%)	450 godz. (66,2%)
Seminarium (kursowe i dyplomowe)	105 godz. (5,1%)	70 godz. (5,2%)	90 godz. (9,6%)	60 godz. (8,8%)
Liczba godzin zajęć ogółem	2070	1335	930	680

*nie są prowadzone ze względu na brak naboru

Taka struktura liczby godzin zajęć i punktów ECTS jest właściwa z punktu widzenia realizacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Stosunkowo duży udział ćwiczeń (ponad połowa zajęć na studiach I stopnia i 2/3 zajęć na studiach II stopnia) jest adekwatna do praktycznego profilu nauczania.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi w trakcie wizytacji Uczelnia zakłada, iż liczebność grup ćwiczeniowych nie może przekraczać 30 osób, natomiast w przypadku lektoratów zakładana wielkość grupy wynosi do 20 osób. Kwestie te reguluje Zarządzenie Rektora PWSZ w Suwałkach nr 63/2017 z dnia 12.05.2017 roku. W odniesieniu do wykładów liczebność grup warunkowana jest liczebnością poszczególnych roczników, gdyż posiadane sale wykładowe pozwalają pomieścić wszystkich studentów poszczególnych roczników. Liczebność grup studenckich jest odpowiednio skorelowana z formami zajęć dydaktycznych i umożliwia realizację przewidzianych dla nich efektów kształcenia. Jedynym zastrzeżeniem jest relatywnie mała oferta wyboru języków obcych: angielski, rosyjski, niemiecki.

Organizacja procesu kształcenia wymaga pewnych korekt. Z jednej strony PWSZ w Suwałkach wdrożyło prawidłowo rozwiązania, w świetle których proces kształcenia studentów stacjonarnych zaplanowany jest na 15 tygodni w semestrze, a studentów niestacjonarnych na 10 zjazdów w semestrze, ale analiza planów zajęć wykazała występowanie stosunkowo licznych tak zwanych „okienek” pomiędzy zajęciami. Harmonogram zajęć wymaga zatem optymalizacji, co dotyczy w szczególności studiów niestacjonarnych. Powinien być on bardziej skondensowany, co podniosłoby komfort studiowania. Gdyby plany zajęć były ułożone poprawnie, to zajęcia w piątki po godzinie 15 nie byłyby konieczne, a przynajmniej nie podczas każdego zjazdu. Zatem zajęcia powinny być bardziej skoncentrowane, bez zbędnych okienek.

Na ocenianym kierunku zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość wykorzystywane są w marginalnym stopniu. Liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych, prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wynosi na studiach I stopnia: 10 godz., a na studiach II stopnia: 5 godz. E-Learning wykorzystywany jest zatem jedynie pomocniczo i dotyczy przedmiotu Statystyka matematyczna, przy czym zajęcia e-learningowe nie przekraczają 50% wymiaru godzinowego tego przedmiotu.

Kalkulacja nakładu pracy studenta mierzonego liczbą punktów ECTS dla zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela i studenta obejmuje udział w wykładach, ćwiczeniach, konsultacjach, kolokwiach, egzaminach, a dla pracy własnej studenta, w szczególności: samodzielne studiowanie i przygotowanie do ćwiczeń, przygotowanie projektu, eseju, przygotowanie do egzaminu i zaliczenia oraz do dyskusji, przygotowanie prezentacji, prac seminaryjnych i zaliczeniowych. Szczegółowe informacje o nakładzie pracy niezbędnym do realizacji efektów kształcenia w odniesieniu do każdego przedmiotu ujęte zostały w sylabusach. Oszacowanie nakładu pracy w przypadku praktyki zawodowej na II stopniu wskazuje, że uczelnia nie zawsze prawidłowo dokonuje przypisania punktów ECTS poszczególnym przedmiotom.

Treści programowe zamieszczono w sylabusach przygotowanych dla wszystkich przedmiotów ujętych w programie kształcenia ocenianego kierunku studiów. Przygotowano łącznie 89 sylabusów dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia i 63 sylabusy dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia. Treści programowe zostały ujęte odrębnie dla wykładów i ćwiczeń. Zakres szczegółowości treści programowych jest właściwy. Są one spójne z nazwami przedmiotów i ich celami. Treści kształcenia są także powiązane z kierunkowymi efektami kształcenia, do których przypisano poszczególne przedmioty.

Nieliczne błędy w zawartości sylabusów polegają na proponowaniu przestarzałej literatury (np. w ramach przedmiotu „Badanie rynku z wykorzystaniem technik komputerowych” proponuje się studentom wyłącznie książki wydane w latach 2003-2007. Ponadto wątpliwe, gdyż nierealne, jest również podawanie w spisie literatury obowiązkowej większej aniżeli 2-4 pozycji książkowych, tymczasem np. dla przedmiotu „Rachunek kosztów” wymieniono takich książek aż 9.

W sylabusach wszystkich przedmiotów zostały określone również wykorzystywane metody kształcenia. Stosowane metody kształcenia obejmują:

- prace pisemne: kolokwium, test, projekt, prezentacje/referaty;
- odpowiedzi ustne, związane także z aktywnością na zajęciach;
- aktywność na zajęciach;
- analiza przypadków;
- obserwacja i ocena;
- grupowe rozwiązywanie problemów.

Stosowane metody kształcenia są dobierane elastycznie w relacji do indywidualnych potrzeb, w tym studentów niepełnosprawnych, których jest 14 na Wydziale Humanistyczno – Ekonomicznym i 3 na kierunku *ekonomia*. Uczelnia zapewnia w miarę swoich możliwości elastyczne dostosowanie metod kształcenia do preferencji i indywidualnych potrzeb studentów. Przejawia się to w indywidualnej organizacji studiów i zaliczania przedmiotów objętych planem studiów. Kwestie indywidualnych ścieżek studiów precyzuje Regulamin Studiów obowiązujący od 1 października 2017 roku (a szczególnie §6 i §30). Uczelnia jest także otwarta na potrzeby studentów niepełnosprawnych.

Wsparcie udzielane studentom ze strony nauczycieli akademickich w trakcie procesu kształcenia jest właściwe. Wniosek ten jest między innymi rezultatem bardzo interesującego spotkania Zespołu Oceniającego PKA z kadrą akademicką obsługującą proces dydaktyczny na ocenianym kierunku. W spotkaniu tym aktywnie uczestniczyło 10 wykładowców. Kadra

akademicka jest bardzo zaangażowana w dydaktykę i identyfikuje się z Uczelnią. Również opinie studentów na temat form wsparcia od nauczycieli akademickich były generalnie pozytywne. Studenci mogą zgłaszać się na konsultacje do wykładowców oraz aktywnie działać w ramach kół naukowych, w tym w szczególności Koła Naukowego Młodych Ekonomistów i Finansistów, które posiada 10-letnią tradycję. Praca wychowawcza z młodzieżą akademicką jest jednym z atutów suwalskiej PWSZ.

2.2.

System sprawdzania i oceniania stopnia realizacji efektów kształcenia opiera się na rozwiązaniach zawartych w Regulaminie studiów, innych regulacjach wewnętrznych Uczelni i Wydziału Humanistyczno-Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach. Regulamin studiów (w rozdziale IV i innych) określa ogólne warunki i zasady związane z oceną i zaliczaniem przedmiotów, semestrów i całego toku studiów. Określa ramy organizacyjne przebiegu studiów, wprowadza skalę ocen, określa prawa i obowiązki studenta w zakresie weryfikacji efektów kształcenia. Regulacje te są zgodne z powszechnie obowiązującymi regulacjami w szkolnictwie wyższym i stanowią właściwą podstawę do sprawdzania i oceniania postępów studentów w procesie uczenia się. Szczegółowe zasady zaliczania poszczególnych przedmiotów zdefiniowano w ich sylabusach.

Podstawowymi formami weryfikacji efektów kształcenia są:

- w przypadku wiedzy studenta: egzamin pisemny, ustny lub testowy, test wyboru, udział w dyskusji, prezentacje, eseje, zadania domowe, opracowania tematyczne;
- w przypadku nabytych umiejętności: pokaz umiejętności praktycznych podczas zajęć, egzaminów bądź zaliczeń, raport z badań, projekt, symulacja zdarzeń i sytuacji faktycznych w podmiotach, rozwiązanie konkretnego problemu praktycznego;
- w przypadku posiadanych postaw i kompetencji społecznych: studia przypadków, złożone zadania, portfolio, problem praktyczny złożony, dyskusje, warsztaty, symulacje, obserwacje bezpośrednie, dyskusja, sposób zachowania w różnych sytuacjach.

Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia realizowana jest na wielu płaszczyznach i obejmuje kolejne etapy procesu edukacyjnego:

- prace etapowe – ocena osiągania przedmiotowych efektów kształcenia dla wszystkich zajęć przewidzianych w programie studiów;
- weryfikację efektów kształcenia przewidzianych dla modułu praktyki zawodowej;

- weryfikację finalnych efektów kształcenia związanych z seminarium dyplomowym, a konkretnie z przygotowaniem pracy dyplomowej oraz zdaniem egzaminu końcowego;
- weryfikację efektów nauczania po zakończeniu procesu kształcenia na podstawie opinii płynących od pracodawców, na podstawie monitoringu karier zawodowych absolwentów i na bazie innych sygnałów płynących z lokalnego rynku pracy.

Analiza zawartości prac etapowych (kolokwiów i egzaminów) skłania do konstatacji, że niektóre spośród nich nie posiadają uwag i komentarzy wykładowców, co utrudnia stwierdzenie na ile skutecznie i kompleksowo prace etapowe weryfikują efekty kształcenia dotyczące wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

W przypadku otrzymania jakichkolwiek sygnałów o niewłaściwym przebiegu procesu dydaktycznego władze rektorskie i dziekańskie reagują stanowczo. Monitorowana jest struktura ocen z poszczególnych przedmiotów i w razie stwierdzenia nieprawidłowości czy szczególnych sytuacji – przeprowadzane są ze studentami i wykładowcami rozmowy wyjaśniające.

W trakcie wizytacji władze Wydziału udostępniły protokoły zaliczeń i egzaminów z ostatniej sesji egzaminacyjnej, zarówno dla studiów I, jak i studiów II stopnia. Analiza tej dokumentacji wskazała na normalny rozkład ocen, w tym ocen niedostatecznych, ale także ocen bardzo dobrych. Struktura ocen nie budzi większych zastrzeżeń.

Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia dotyczy także modułu zajęć „praktyka zawodowa”. W tym przypadku osiągnięte efekty nauczania potwierdzane są wpisami w Dzienniku Praktyki prowadzonym przez studenta oraz opinią Zakładowego Opiekuna Praktyk zawartą w „Arkuszu oceny kwalifikacji zawodowych studenta”. Władze Uczelni zawarły porozumienia z przedsiębiorstwami i instytucjami o przyjmowaniu studentów na praktyki. Liczba miejsc oferowanych studentom jest zadowalająca. Niemniej jednak studenci relatywnie często sami wybierają miejsce praktyki. Rekomenduje się aby doprecyzować zasady zwalniania studentów z obowiązku odbycia praktyki i zaliczenia jej na podstawie wykonywanej pracy zawodowej.

Podczas wizytacji Zespołowi Oceniającemu PKA przedstawiono wykaz przedsiębiorstw i instytucji, w których były organizowane praktyki na II stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w roku akademickim 2016/2017. W przypadku studiów stacjonarnych lista ta obejmuje 17 podmiotów, w tym 7 biur rachunkowych, 4 przedsiębiorstwa, 2 urzędy gminy, urząd skarbowy, starostwo powiatowe, bank i instytucję oświatową. Dla studiów niestacjonarnych lista obejmuje 31 podmiotów, spośród których 15 to firmy produkcyjno-handlowo-usługowe, 5 to biura rachunkowo-księgowe, 3 szkoły, 2 szpitale, 2 instytucje samorządowe i 4 inne podmioty (takie jak klub sportowy czy ośrodek pomocy społecznej). Przy doborze tych podmiotów

kierowano się zasadą aby istniała w nich komórka organizacyjna związana z kierunkiem i specjalnością studiów. Warto także podkreślić bardzo duże zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych w organizację praktyk i opiekę nad studentami.

Studenci ocenianego kierunku, zarówno na studiach I, jak i II stopnia, przygotowują pracę dyplomową. Na Wydziale wprowadzono ujednolicone procedury związane z procesem przygotowania prac dyplomowych, w szczególności dotyczące technicznych wymogów prac dyplomowych i harmonogramu obrony. Jest to siedmiostronicowy dokument pt. „Zasady postępowania przy przygotowaniu i obronie pracy dyplomowej oraz przeprowadzaniu egzaminu dyplomowego w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach”, który stanowi załącznik do Zarządzenia nr 3/2018 Rektora PWSZ w Suwałkach z dnia 18.01.2018 roku. Informacje na ten temat dostępne są również na stronie internetowej. Szkoda, że nie poświęcono tam nieco więcej miejsca na opis standardów co do wymogów merytorycznych dotyczących prac licencjackich i magisterskich. W trakcie wizytacji władze Wydziału poinformowały, iż nad merytoryczną stroną prac dyplomowych czuwają opiekunowie prac dyplomowych i ich przełożeni.

Analiza wylosowanych prac dyplomowych w trakcie wizytacji wykazała, iż znaczna część tematów prac wykracza poza kanon kierunku *ekonomia* i są one bardziej adekwatne dla kierunku *finanse i rachunkowość*. Sytuacja ta jest pochodną tego, że prace dyplomowe pisane są w ramach specjalności:

1. Gospodarka finansowa przedsiębiorstwa (na studiach II stopnia)
2. Ekonomia przedsiębiorstw (na studiach I stopnia)

Wyszczególnienie	studia I stopnia		studia II stopnia	
	Stacjonarne (prace obronione w okresie 1.10.2016- 30.09.2017)	Niestacjo -narne*	Stacjonarne (prace obronione w okresie 1.02.2017- 30.09.2017)	Niestacjonarne (prace obronione w okresie 19.02.2017- 30.09.2017)
Liczba prac dyplomowych jednoznacznie lokujących się w kanonie kierunku <i>ekonomia</i>	6 z 12	-	17 z 40	11 z 35

*nie są prowadzone ze względu na brak naboru

Poniżej wymieniono po 5 przykładowych tematów prac na zilustrowanie powyższej sytuacji. Trzeba jednoznacznie przy tym stwierdzić, że zaistniała sytuacja wymaga podjęcia działań korygujących.

Przykładowe tematy prac lokujące się w kierunku *finanse i rachunkowość*:

a) studia I stopnia:

1. Miejsce kredytu w finansowaniu działalności przedsiębiorstwa na przykładzie małych i średnich firm;
2. Podatki jako źródło dochodów budżetu państwa w Polsce w latach 2010-2015;
3. Faktoring jako forma pozyskiwania kapitału przez przedsiębiorstwa;
4. Analiza dochodów i wydatków budżetu Miasta Suwałki w latach 2013-2015;
5. Źródła finansowania inwestycji sektora MŚP.

b) studia II stopnia:

1. Analiza kondycji finansowej na przykładzie Spółdzielni Mieszkaniowej w Zielonym Kamedulskim;
2. Analiza kosztów działalności przedsiębiorstwa na przykładzie spółki Makarony Polskie S.A.;
3. Struktura instrumentów rynku giełdowego i ich rozwój w Polsce;
4. Wybrane metody optymalizacji podatkowej przedsiębiorstw;
5. Analiza wskaźnikowa sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej Netia S.A. na przestrzeni pięciu lat działalności.

W przypadku prac licencjackich pisanych na profilu ogólnoakademickim odnotowano przypadki niewłaściwego formułowania celów prac. Cele prac miały często zbyt ogólny charakter, nie formułując konkretnego zadania badawczego, które może być zrealizowane z wykorzystaniem narzędzi badawczych właściwych dla dyscypliny ekonomia. W pracach magisterskich są formułowane problemy badawcze, a przede wszystkim hipotezy badawcze. W większości prac magisterskich wykorzystuje się właściwą literaturę przedmiotu. Zbyt rzadko wykorzystywane są pozycje obcojęzyczne i publikacje naukowe promotorów prac. W niektórych pracach problemem jest także lakoniczność wnioskowania w podsumowaniu pracy, aktualność wykorzystywanych źródeł i dość wysokie współczynniki systemu plagiat.pl. Systemowi antyplagiatowemu poddawane są wszystkie prace, co jest rozwiązaniem optymalnym. Dopuszczalne współczynniki plagiat.pl wynoszą wsk.1. - 50%, wsk.2 - 5%).

Analiza prac licencjackich i magisterskich wykazała, iż ich poziom merytoryczny niekiedy nie jest wysoki. System walidacji osiągnięcia efektów kształcenia jest obiektywny. Studenci mają możliwość egzekwowania swoich praw i sygnalizowania wszelkich problemów w tym zakresie, w drodze kontaktów bezpośrednich z wykładowcami i władzami PWSZ.

Kwestie te precyzuje również Regulamin Studiów (rozdziały III i VI). Również przydatność osiągniętych efektów kształcenia na rynku pracy lub w dalszej edukacji nie budzi wątpliwości. Badania opinii pierwszych absolwentów kierunku dowodzą, że bardzo dobrze funkcjonują oni na lokalnym rynku pracy.

Uczelnia przedstawiła w Raporcie samooceny obszerne informacje o zaangażowaniu studentów w działalność naukową w postaci osiągnięć Studenckiego Koła Naukowego Młodych Ekonomistów i Finansistów.

2.3.

Zasady rekrutacji na studia I i II stopnia na ocenianym kierunku studiów *ekonomia* na rok 2019/2020 reguluje Uchwała Senatu PWSZ w Suwałkach nr 4/2018 z dnia 13.04.2018 roku. Przyjęcia odbywają się w ramach limitów zaaprobowanych przez Senat PWSZ. Przyjęte reguły rekrutacyjne są jasne i na studiach I stopnia opierają się na wymogu zdania egzaminu maturalnego, a rekrutacja prowadzona jest na podstawie listy rankingowej według wybranych przedmiotów na dyplomie maturalnym. Przyjmowana jest średnia ocena z wybranego przedmiotu: matematyka/geografia/historia/wiedza o społeczeństwie oraz z języka nowożytnego (angielski/rosyjski/niemiecki/francuski). Przyjęte zasady rekrutacji są prawidłowe.

Z kolei rekrutacja na studia II stopnia na kierunku *ekonomia* zakłada, iż o przyjęcie będą mogli ubiegać się kandydaci którzy ukończyli co najmniej studia I stopnia i uzyskali tytuł zawodowy licencjata, inżyniera albo magistra. Pozycja kandydata na liście rankingowej jest pochodną liczby punktów uzyskanych za ocenę końcową na dyplomie studiów I stopnia, przy czym stosuje się następujące przeliczniki: bdb - 100 pkt.; dbpl - 80 pkt.; db - 60 pkt.; dstpl - 40 pkt. i dst - 20 pkt. Ponadto przyjęto prawidłową zasadę, że preferowane kierunki studiów I stopnia, których ukończeniem legitymuje się kandydat na studia to: *ekonomia, finanse i rachunkowość, zarządzanie, międzynarodowe stosunki gospodarcze*. Kandydatom, którzy ukończyli inne niż preferowane kierunki studiów, uzyskane punkty rekrutacyjne mnoży się przez współczynnik 0,7. Kolejnym wymogiem jest ten, iż kandydat ubiegający się o przyjęcie na studia II stopnia na ocenianym kierunku *ekonomia* powinien podczas studiów I stopnia zrealizować minimum programowe obejmujące 3 przedmioty: mikroekonomia i makroekonomia (w wymiarze co najmniej po 60 godz.) oraz rachunkowość (z minimalną liczbą 30 godzin). W przypadku, gdy kandydat nie spełnia kryterium związanego z w/w przedmiotami zobowiązany jest do uczęszczania na zajęcia wyrównawcze (w trakcie I semestru studiów II stopnia) w wymiarze określonym powyżej.

Warto również podkreślić, że wobec kandydatów na studia II stopnia formułowane są następujące oczekiwania:

- kandydat zna i rozumie podstawowe pojęcia, prawa oraz relacje zachodzące między poszczególnymi kategoriami ekonomicznymi z zakresu mikro, jak i makroekonomii;
- kandydat posiada podstawową wiedzę z zakresu terminologii odnoszącej się do finansów i rachunkowości;
- kandydat potrafi wykorzystać podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu mikroekonomii i makroekonomii do samodzielnego analizowania i rozstrzygania problemów ekonomicznych;
- kandydat posiada podstawowe umiejętności w zakresie rachunkowości.

Obowiązujące warunki i tryb rekrutacji zarówno z punktu widzenia merytorycznego, jak i formalnego są prawidłowe, nie zawierają zapisów dyskryminujących i są przedstawione w sposób jasny i zrozumiały. Przyjęte rozwiązania nie odbiegają od powszechnie stosowanych standardów.

Zasady uznawania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz zaliczania poszczególnych etapów studiów zostały doprecyzowane w Regulaminie studiów PWSZ w Suwałkach. Bardzo precyzyjnie opisano w nim zasady przeniesień osiągnięć studenta z innych uczelni (art. 19 i 29 Regulaminu studiów) i postępowania w przypadku stwierdzenia różnic programowych. Ponadto szczegółowy tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym zawarto w Uchwale Senatu PWSZ w Suwałkach nr 39/2015 z dnia 26 maja 2015. Reguły dotyczące zaliczania przedmiotów i przenoszenia osiągnięć studenta, skreślenia z listy studentów i wznawiania studiów są sformułowane w sposób prawidłowy.

W odniesieniu do procesu dyplomowania Uczelnia wypracowała odpowiednie procedury w tym względzie. Zostały one określone w Zarządzeniu nr 3/2018 Rektora PWSZ w Suwałkach z dnia 18.01.2018 roku. Wyboru promotora pracy dyplomowej dokonuje student na podstawie oferty tematyki seminariów. Powyższe zarządzenie szczegółowo definiuje obowiązki studenta i promotora związane z harmonogramem pisania i obrony pracy, w tym procedurą antyplagiatową i egzaminem końcowym. Temat pracy dyplomowej winien być zgodny z efektami kształcenia określonego kierunku i specjalnością studiów, czego niestety nie zawsze udaje się w pełni dotrzymać. Można zauważyć, iż w związku ze zidentyfikowanymi przez ZO przypadkami niezgodności tematów prac dyplomowych z kanonem kierunku *ekonomia* dotychczas podejmowane działania korygujące nie były w pełni skuteczne. Opiekunowie prac dyplomowych powinni dokładać większych starań aby w związku z przejściem z profilu

ogólnoakademickiego na profil praktyczny koncepcja prac opisana w programie studiów i innych dokumentach ewaluowała we właściwym (projektowym i wdrożeniowym, a nie wyłącznie teoretycznym) kierunku.

Zaliczanie efektów kształcenia w procesie dyplomowania przeprowadzane jest w odpowiedni sposób. Student ma zapewnioną opiekę promotora w czasie pisania pracy dyplomowej w ramach seminarium. Liczebność grup seminaryjnych jest niewielka i wynosi przeciętnie 6-10 osób. Zajęcia z seminarium dyplomowego trwają trzy semestry, a na studiach I stopnia poprzedzone są seminarium kursowym, co jest bardzo dobrym rozwiązaniem. Wymiar godzinowy i liczba punktów przypisanych do seminarium dyplomowego wynoszą:

- 105 godzin na studiach stacjonarnych I stopnia (12 ECTS)
- 70 godzin na studiach niestacjonarnych I stopnia (12 ECTS)
- 90 godzin na studiach stacjonarnych II stopnia (20 ECTS);
- 60 godzin na studiach niestacjonarnych II stopnia (20 ECTS).

Na pozytywną konstatację zasługuje również to, że zarówno procesy rekrutacyjne, jak i skala i przyczyny odsiewu studentów są systematycznie monitorowane przez władze PWSZ i jej Wydziału Humanistyczno – Ekonomicznego.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program i plan studiów, ujęte w nim treści programowe, wymiar godzinowy poszczególnych przedmiotów, stosowane formy zajęć i metody dydaktyczne pozwalają na realizację założonych efektów kształcenia. Zakres ujętych w programie kształcenia treści programowych jest odpowiednio kompleksowy z punktu widzenia założonych kierunkowych efektów kształcenia.

Stosowane metody sprawdzania i oceny realizacji efektów kształcenia oraz organizacja procesu sprawdzania i oceny są właściwe. Sposoby weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są odpowiednio dobrane i dostosowane do form zajęć. Prowadzący zapoznają studentów z sylabusami na zajęciach organizacyjnych. System oceniania jest studentom znany. Zastrzeżenia budzi organizacja planu zajęć, ze względu na zbyt duże przerwy między zajęciami.

Formy zajęć dydaktycznych poprawnie komponują się ze specyfiką przedmiotów i sprzyjają osiągnięciu przedmiotowych efektów kształcenia. Dobór metod weryfikacji efektów kształcenia uznaje się za prawidłowy.

Prace dyplomowe zawierają niezbędne elementy: sformułowanie problemu badawczego, celu pracy, a w przypadku prac magisterskich: hipotez, zakresu przedmiotowego pracy, stosowanych metod badawczych oraz wykorzystanych źródeł.

Tryb i warunki rekrutacji kandydatów na studia I i II stopnia umożliwiają ich nabór w oparciu o wiedzę i umiejętności pozwalające na osiągnięcie określonych dla kierunku efektów kształcenia. W przypadku kryteriów rekrutacji nie stwierdzono istotnych uchybień. Rekrutacja prowadzona jest w oparciu o system internetowy. Warunki rekrutacji podane są na stronie www. Przyjęte warunki rekrutacji określają tryb postępowania przy rekrutacji kandydatów kończących szkołę średnią w Polsce oraz dla kandydatów z zagranicy.

Uczelnia przyjęła właściwe zasady odnoszące się do uznawania efektów kształcenia uzyskanych poza systemem studiów. Regulamin studiów umożliwia indywidualizację procesu kształcenia.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Paleta oferowanych studentom specjalności powinna zostać w przyszłości poszerzona. Aktualnie oferowana jest tylko jedna specjalność na studiach I stopnia (Ekonomika przedsiębiorstw) i jedna na studiach II stopnia (Gospodarka finansowa przedsiębiorstwa). Taki stan rzeczy powoduje, że studenci posiadają ograniczone możliwości procesu indywidualizacji procesu kształcenia. Ponadto oferowana na studiach II stopnia specjalność bardziej wpisuje się w kanon kierunku *finanse i rachunkowość*, aniżeli *ekonomia*. Brakuje zatem specjalności odnoszących się np. do aspektów makro- i mikroekonomicznych. Proces budowy nowej/nowych specjalności na studiach I i II stopnia wymaga uwzględnienia wielu elementów, w tym zasobów kadrowych, preferencji studentów i pracodawców.
2. Tematy prac dyplomowych, szczególnie na studiach II stopnia często wykraczają poza koncepcję kształcenia i wpisują się w kanon kierunku *finanse i rachunkowość*. Jest to między innymi konsekwencją tego, że studenci studiów II stopnia „mają do wyboru” tylko jedną specjalność „Gospodarka finansowa przedsiębiorstwa”. Problematyka prac dyplomowych wymaga podjęcia działań korygujących, aby były one adekwatne do końzonego kierunku studiów. Niezbędne jest spotkanie z promotorami prac i wyjaśnienie im, że prace powinny dotyczyć problemów makro- i mikroekonomicznych, a nie tylko finansowych.

3. Władze dziekańskie powinny nie dopuszczać do sytuacji, w których zarówno opiekunem jak i recenzentem danej pracy naukowej są adiunkci. Znacznie lepszym rozwiązaniem jest recenzowanie takiej pracy dyplomowej przez samodzielnego pracownika naukowego.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Na Wydziale Humanistyczno-Ekonomicznym (WHE) Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach (PWSZ) zgodnie z *Uchwałą Rady Wydziału Nr 10/2017 z dn. 08.11.2017 r.* w skład Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) wchodzi: Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (WKJK; *Uchwała RW Nr 12/2017 z dn. 22.11.2017 r.*; skład: 5 nauczycieli akademickich, 2 studentów (*ekonomia*, „filologia”), 6 pracodawców (wszystkie kierunki) oraz Zespoły ds. Oceny Jakości Kształcenia (ZOJK dla *ekonomii*; *Uchwała RW Nr 12/2017 z dn. 22.11.2017 r.*; skład: 3 nauczycieli akademickich, 1 student, 1 pracodawca). Z uwagi na fakt, iż większość pracowników dojeżdża do Suwałk z daleka, znaczna część spraw jest omawiana drogą mailową (*podczas wizytacji ZO PKA otrzymał przykładową korespondencję dot. m.in. interpretacji wyników ankietyzacji i hospitacji, okresowej korekty programów kształcenia*).

Program kształcenia na kierunku *ekonomia* (I i II st.) został zaprojektowany przez zespół składający się z nauczycieli akademickich zatrudnionych na WHE. Zmiany w programach kształcenia, zgłaszane przez interesariuszy wewnętrznych, tj. nauczycieli akademickich i studentów (poprzez reprezentantów w Radzie Wydziału (RW) i w ZOJK) oraz interesariuszy zewnętrznych (głównie Konwent, aktualny skład powołany *Uchwałą Senatu Nr 55/2017 z dn. 24.11.2017r.*) przed implementacją są opiniowane i zatwierdzane przez ZOJK, WKJK oraz RW. Efekty kształcenia dla *ekonomii* (I i II st.) o profilu praktycznym opiniowali m.in. następujący członkowie Konwentu: Prezes Zarządu Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. z siedzibą w Suwałkach, Prezydent Miasta Suwałki, Komendant Miejski Policji w Suwałkach, Wójt Gminy Suwałki oraz Dyrektorzy: Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej

w Sejnach, Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego SP ZOZ w Suwałkach, Szpitala Wojewódzkiego im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach, Aresztu Śledczego w Suwałkach.

Najbliższa modyfikacja programów kształcenia *ekonomii* (I i II st., profil praktyczny) została zaplanowana na r.a. 2018/19, ponieważ wtedy będzie dobiegał końca pierwszy cykl kształcenia na tym profilu. W związku z tym WHE wysłał do pracodawców, z którymi współpracuje (PKO BP; Stowarzyszenie Księgowych; PEC; Prezydent Miasta Suwałki; Urząd Gminy Suwałki; Zespół Biegłych Rewidentów SPEC sp. z o.o.), ankietę z prośbą o przeanalizowanie kierunkowych efektów kształcenia, planu studiów, sylabusów przedmiotów i przekazanie swoich sugestii do dn. 1.10.2018 r.

Za kwestie bieżącego monitorowania oraz okresowego przeglądu programu kształcenia odpowiada Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia dla *ekonomii*, m.in. poprzez: analizę zgodności realizowanych na *ekonomii* efektów kształcenia z obowiązującymi wymogami prawnymi; zebranie dokumentacji potwierdzającej realizację założonych efektów kształcenia na wybranych losowo przedmiotach (modułach) na *ekonomii* po każdym roku akademickim; analizę wykonania (w oparciu o zebraną dokumentację) założonych efektów kształcenia oraz przedstawienie WKJK raportu do końca semestru następnego w stosunku do badanego roku akademickiego; formułowanie wniosków dot. ewentualnych koniecznych zmian programu studiów oraz efektów kształcenia na *ekonomii*; formułowanie oceny poszczególnych wykładowców na *ekonomii* w zakresie ich pracy dydaktycznej w ramach okresowej oceny pracowników na potrzeby Dziekana WHE; przeprowadzanie statystycznej analizy wystawianych ocen na losowo wybranych bądź wszystkich zajęciach prowadzonych na *ekonomii* (podczas wizytacji ZO PKA otrzymał Raport ZOJK kierunku ekonomia (I i II st.) prowadzonego na WHE (2016/17), zawierający m.in. analizy: wylosowanych przedmiotów do badania; metod weryfikacji efektów kształcenia opisanych w sylabusach; realizacji opisanych metod weryfikacji; prac dyplomowych w wybranych aspektach; rozkładu ocen z protokołów zaliczeniowych wylosowanych przedmiotów; systemu punktów ECTS; potrzeb z zakresu infrastruktury dydaktycznej; dostępności informacji na temat programów kształcenia).

Na koniec każdego roku akademickiego Dziekan Wydziału, po zasięgnięciu opinii nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na *ekonomii* (mają możliwość wyrażenia opinii nt. udoskonalenia efektów kształcenia oraz modułów zajęć dydaktycznych), przedkłada RW ocenę realizacji zakładanych efektów kształcenia, a wnioski z niej są uwzględniane przy doskonaleniu programu kształcenia (ZO PKA otrzymał raport „Ocena realizacji zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych na WHE (2016/17)”; jeden wykładowca

zwrócił uwagę na potrzebę zorganizowania specjalnej pracowni do przedmiotów związanych z rachunkowością).

ZOJK co roku prowadzi także analizę rozkładów ocen uzyskiwanych przez studentów (dotyczy przedmiotów na każdym kierunku studiów prowadzonym na wydziale), która ma na celu m.in. wyeliminowanie przypadków przepisywania ocen w ramach ćwiczeń i wykładów z jednego przedmiotu (co oznacza w takim przypadku rezygnację z całościowego, kompleksowego sprawdzenia nabytych przez studenta efektów kształcenia), czy też zlokalizowanie rozkładów ocen znacząco odmiennych od rozkładu normalnego – przypadki takie mogą wskazywać na problemy w realizacji efektów kształcenia lub problemy w weryfikacji nabywanych efektów kształcenia. Na podstawie wyników corocznej analizy rozkładów ocen ZOJK stwierdził, że zmniejsza się liczba przypadków o alarmującej wartości kluczowych wskaźników. Zatem coroczna kontrola ma pozytywny wpływ, tj. wykładowcy są bardziej świadomi konieczności stosowania dopasowanych i sprawiedliwych metod weryfikacji efektów kształcenia.

Główne wnioski Akademickiego Biura Karier z analizy wyników badań losów zawodowych absolwentów dotyczą dostosowania programu kształcenia, w tym praktyki zawodowej, do specyfiki i zapotrzebowania rynku pracy. Absolwenci wskazywali przedmioty ściśle związane z kierunkiem studiów o charakterze praktycznym jako przedmioty, które są najbardziej pomocne w karierze zawodowej i których wymiar czasowy powinien zostać zwiększony, co zostało uwzględnione w programach kształcenia kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym. W szerszym kontekście analiza wyników monitoringu karier zawodowych absolwentów jest pomocna przy doskonaleniu istniejących już kierunków w zakresie modyfikacji i udoskonalania efektów kształcenia, oferowania nowych specjalności lub likwidacji istniejących - w przypadku braku zapotrzebowania na nie na rynku pracy (ZO PKA otrzymał Sprawozdanie z ankietyzacji absolwentów studiów stacjonarnych I st., WHE, ekonomia (2014/15). Rektor Zarządzeniem Nr 58/2018 z dn. 11.06.2018r. wprowadziła do wzoru ankiety dodatkowe pytanie nr 29: „Jakich kompetencji brakuje Pani/Panu w pracy zawodowej: ([a] kompetencji „twardych” (specjalistyczna wiedza i umiejętności istotne dla wykonywania pracy w wyuczonym zawodzie) jakich? [b] kompetencji „miękkich” (umiejętności interpersonalne - zachowania potrzebne do uzyskania pożądanych wyników w obszarach pracy zespołowej, komunikacji, podejmowania decyzji) jakich?” w celu stwierdzenia, na jakie kompetencje należy położyć nacisk w procesie kształcenia, gdyż absolwenci wskazują je, jako brakujące/niedostatecznie osiągnięte.

Rektor Zarządzeniem Nr 19/2017 z dn. 27.01.2017r. wprowadziła także procedury, m.in.: studenckiej oceny jakości zajęć dydaktycznych (ZO PKA otrzymał Raport z badań opinii studentów o poszczególnych zajęciach za r.a. 2016/17, opracowanie - Przewodnicząca WKJK – wnioski: należy podjąć działania służących ograniczeniu negatywnych ocen zajęć przez studentów oraz eliminacji ostrych uwag krytycznych pod adresem prowadzących zajęcia), studenckiej oraz pracowniczej oceny pracy jednostek administracyjnych. Wnioski płynące z tych badań (za pomocą papierowych ankiet) służą do podejmowania działań mających na celu poprawę jakości kształcenia w uczelni. W przypadku ocen jakości zajęć dydaktycznych dostęp do nich ma Rektor, Dziekan Wydziału, członkowie Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz osoby upoważnione przez Dziekana do opracowania wyników ankiet. Informacja dotycząca wyniku procesu corocznej ankietyzacji podawana jest do wiadomości studentów w postaci publicznej prezentacji (na tablicy ogłoszeń przy dziekanacie WHE) rankingu najlepiej ocenionych wykładowców z podziałem na poszczególne kierunki studiów (zawiera: uzyskaną średnią, kierunek studiów (po 3 osoby), ilość wypełnionych ankiet). ZO PKA zwraca uwagę, że od 2015 r. nie była prowadzona ocena pracy jednostek administracyjnych (podczas wizytacji ZO PKA otrzymał zestawienia tabelaryczne wyników ankiet z 2015r.) ani przez studentów, ani przez pracowników.

3.2.

WHE PWSZ w Suwałkach zapewnia publiczny dostęp do informacji w wersji papierowej w dziekanacie WHE (program kształcenia, sylabusy przedmiotów) oraz w wersji elektronicznej na stronie internetowej Wydziału, gdzie umieszczono m.in.: plany studiów, informacje oraz dokumenty dot. praktyk zawodowych, zasady dyplomowania, zestawy pytań na egzamin dyplomowy oraz Regulamin potwierdzenia efektów uczenia się, informacje o warunkach rekrutacji. ZO PKA zwrócił uwagę, że Wydziałowa strona internetowa nie posiada jeszcze zakładki „Jakość Kształcenia”.

Ogólnouczelniane akty prawne dostępne są na stronie internetowej Uczelni. Zakres dostępu do informacji dot. szeroko pojętego procesu kształcenia jest co roku konsultowany ze studentami uczestniczącymi w pracach Rady Wydziału oraz Zespołów ds. Oceny Jakości Kształcenia powołanych dla poszczególnych kierunków (ZO PKA otrzymał Sprawozdanie z działania WSZJK na WHE (2016/17); wnioski: „należy monitorować funkcjonowanie strony internetowej Wydziału pod kątem dostępności informacji na temat kształcenia, rozkładów

materiałów dydaktycznych, sylabusów, aktualności i ogłoszeń”; „należy monitorować sposób udostępniania materiałów dydaktycznych studentom”).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Interesariusze wewnętrzni (WKJK i ZOJK, studenci, pracownicy) oraz zewnętrzni (absolwenci, pracodawcy, Konwent) zarówno mają stworzone możliwości, jak i chętnie oraz aktywnie uczestniczą w projektowaniu, zatwierdzaniu, monitorowaniu i okresowym przeglądzie programu kształcenia, co jest mocną stroną funkcjonowania Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Humanistyczno-Ekonomicznym PWSZ w Suwałkach. Zarówno przy opracowywaniu programu kształcenia nowego kierunku studiów, jak i przy jego okresowej modyfikacji, interesariusze zewnętrzni (przedstawiciele pracodawców), jak i interesariusze wewnętrzni (tj. studenci i pracownicy) są proszeni o zgłoszenie swoich uwag i postulatów do programu kształcenia (w formie ankiet lub ustnych konsultacji), które są następnie w miarę możliwości implementowane do programu kształcenia. Przed utworzeniem nowego kierunku studiów kierunkowe efekty kształcenia są także przedstawiane do zaopiniowania Samorządowi Studenckiemu oraz Konwentowi.

Kolejną mocną stroną systemu jest podejmowanie szeregu działań w zakresie WSZJK oraz sporządzanie rzetelnych i treściwych opracowań, o czym świadczą m.in. wyżej opisane przykłady i dokumenty. Do słabych stron można zaliczyć m.in. zaprzestanie prowadzenia oceny pracy jednostek administracyjnych.

Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni mają zapewniony dostęp do informacji nt. programu kształcenia i realizacji procesu kształcenia, a przekazywane informacje są aktualne, zrozumiałe oraz zgodne z ich potrzebami.

Podsumowując, według ZO PKA obecnie funkcjonujący w WHE PWSZ w Suwałkach WSZJK w zakresie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia oraz publicznego dostępu do informacji jest w pełni skuteczny, ale w celu jego dalszego doskonalenia należy wprowadzić opisane poniżej zalecenia ZO PKA.

Dobre praktyki

W gablocie przed dziekanatem WHE wywieszany jest ranking najlepiej ocenionych wykładowców (za ubiegły rok akademicki) z podziałem na poszczególne kierunki studiów (zawiera: uzyskaną średnią, kierunek studiów (po 3 osoby), ilość wypełnionych ankiet), co

zachęca pozostałych nauczycieli, aby starali się jeszcze bardziej, żeby za rok to ich nazwiska znalazły się na tej liście.

Zalecenia

1. Wznowienie oceny pracy jednostek administracyjnych przez studentów i pracowników (nie była prowadzona od 2015 r.).
2. Utworzenie na stronie internetowej WHE zakładkę „Jakość Kształcenia” i zamieszczenie tam, np. informacji m.in. na temat aktualnego składu WKJK i ZOJK (wszystkie kierunki), zakresu ich działalności, terminów i tematyki spotkań.
3. Zamieszczenie w ww. zakładce ogólne zbiorowe opracowania dot. wyników ankiet studentów i absolwentów oraz wdrożonych na ich podstawie działań naprawczych, w celu zachęcenia większej liczby respondentów do ich wypełniania, co zwiększy przydatność prowadzonych badań w wykorzystaniu ich wyników w procesie doskonalenia programu studiów.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Analiza kwalifikacji minimum kadrowego oraz nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku studiów *ekonomia* została przeprowadzona oddzielnie dla I i II stopnia studiów.

Na podstawie analizy dorobku naukowego, doświadczenia zawodowego, analizy obciążeń dydaktycznych i złożonych oświadczeń o przynależności do minimum kadrowego Zespół Oceniający PKA stwierdza, że wszyscy spośród 10 wykładowców zaproponowanych przez władze Wydziału PWSZ w Suwałkach spełniają wymogi Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 września 2016 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów. Wydział posiada zatem minimum kadrowe na studiach I stopnia na ocenianym kierunku

ekonomia – profil praktyczny. Na mocy §7 Rozporządzenia MNiSW z dnia 26.09.2016 r. o warunkach prowadzenia studiów, spośród wskazanych przez Uczelnię wykładowców, w skład minimum kadrowego na studiach I stopnia na kierunku *ekonomia* do minimum kadrowego zaliczono 10 osób, w tym: 2 samodzielnych pracowników naukowych i 8 doktorów. Ponadto zajęcia na III roku studiów prowadzone są z udziałem osób stanowiących minimum kadrowe kierunku.

Analogiczna analiza osób zgłoszonych do minimum kadrowego przeprowadzona została dla studiów II stopnia na kierunku *ekonomia*. Dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe, analiza obciążeń dydaktycznych oraz złożone oświadczenia o przynależności do minimum kadrowego pozwalają stwierdzić, że wszyscy spośród 16 wykładowców zaproponowanych przez władze PWSZ w Suwałkach spełniają wymogi Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 września 2016 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów. Wydział posiada zatem minimum kadrowe na studiach II stopnia na kierunku *ekonomia* – profil praktyczny. Spośród wskazanych przez Uczelnię wykładowców, w skład minimum kadrowego na studiach II stopnia na kierunku *ekonomia* do minimum kadrowego zaliczono 16 osób, w tym: jednego profesora, dwóch doktorów habilitowanych i 13 doktorów. Szczegółowy wykaz nauczycieli akademickich, którzy zostali zaliczeni do minimum kadrowego ocenianego kierunku zamieszczono w załączniku nr 4.

W poniższej tabeli przedstawiono ogólne informacje na temat liczby wykładowców zgłoszonych oraz zaliczonych w skład minimum kadrowego na studiach I i II stopnia

Wyszczególnienie	Studia I stopnia	Studia II stopnia
Nauczyciele akademicy zgłoszeni do minimum kadrowego		
ogółem, w tym:	10	16
- samodzielni pracownicy naukowci	2	3
- doktorzy	8	13
Nauczyciele akademicy zaliczeni w skład minimum kadrowego		
ogółem, w tym:	10	16
- samodzielni pracownicy naukowci	2	3
- doktorzy	8	13
Nauczyciele akademicy niezaliczeni w skład minimum kadrowego		
ogółem, w tym:	0	0
- samodzielni pracownicy naukowci	0	0
- doktorzy	0	0

Przy zaliczaniu nauczycieli akademickich do minimum kadrowego sugerowano się przede wszystkim: przypisaniem efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów do trzech dyscyplin w dziedzinie nauk ekonomicznych, z dyscypliną wiodącą *ekonomia* oraz aktualnym dorobkiem naukowym i doświadczeniem praktycznym odnoszącym się do umiejętności

wskazanych w kierunkowych efektach kształcenia poszczególnych osób, a nie tylko informacjami wynikającymi z dyplomów o posiadanych stopniach i tytułach naukowych oraz tytułach zawodowych. Wśród nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego na studiach I stopnia wszyscy posiadają dorobek naukowy, przy czym trzy spośród nich posiadają dodatkowo znaczące doświadczenie praktyczne, zgodne z umiejętnościami wskazanymi w zakładanych efektach kształcenia na kierunku *ekonomia*. Wskazane osoby posiadają dorobek naukowy w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie *ekonomia*, zaś doświadczenie zawodowe zdobyły w pracy urzędzie statystycznym, w zarządzaniu gospodarstwem rolnym, a także w pracy na stanowisku analityka rynku i konkurencji oraz w księgowości i w radzie nadzorczej. Doświadczenie to w pełni wspiera umiejętności wskazane w zakładanych efektach kształcenia, takie jak: umiejętność opisu i wyjaśnienia ogólnych mechanizmów procesów ekonomicznych, a także wskazywania związków pomiędzy różnymi procesami i zjawiskami ekonomicznymi, umiejętność zastosowania metod typowych dla dziedziny nauk ekonomicznych czy wreszcie umiejętność formułowania własnych opinii i prognoz dotyczących sytuacji gospodarki, określonego rynku lub podmiotu gospodarczego.

W grupie osób zaliczonych do minimum kadrowego na studiach II stopnia 10 osób, w tym trzech samodzielnych pracowników nauki, zostało zaliczonych na podstawie dorobku naukowego, 4 osoby na podstawie dorobku naukowego oraz doświadczenia praktycznego, zgodnego z zakładanymi efektami kształcenia, natomiast 2 osoby zostały zaliczone do minimum kadrowego na podstawie doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią. W tej grupie wykładowców 12 osób posiada dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*, zaś dwie w dyscyplinie *finanse*. Spośród osób zaliczonych wyłącznie na podstawie dorobku praktycznego jedna ma długoletnie doświadczenie w kierowaniu urzędem skarbowym, druga zaś w zarządzaniu przedsiębiorstwem na stanowiskach wiceprezesa i prezesa zarządu. Ponadto doświadczenie zawodowe pracowników obejmuje pracę na stanowisku głównego księgowego, zarządzanie gospodarstwem rolnym, a także pracę na stanowisku analityka rynku i konkurencji oraz w księgowości, urzędzie statystycznym i w radzie nadzorczej. Umożliwia to kształcenie u studentów umiejętności określonych w zakładanych efektach kształcenia, jak na przykład: umiejętność pozyskiwania i opracowania danych potrzebnych do przeprowadzenia analiz i badań z zakresu ekonomii, finansów i rachunkowości, umiejętność przeprowadzenia analizy finansowej przedsiębiorstwa, bądź pogłębionej analizy wybranego obszaru funkcjonowania przedsiębiorstwa, a także umiejętność posługiwania się specjalistycznym oprogramowaniem wspomagającym i usprawniającym prowadzenie działalności gospodarczej (m.in. z zakresu rachunkowości).

Można zatem stwierdzić, że kadra zaliczona w skład minimum kadrowego jest zróżnicowana i prawidłowo dobrana pod względem reprezentowanych dyscyplin oraz posiadanego dorobku naukowego i praktycznego. ZO PKA wizytował zajęcia prowadzone na kierunku *ekonomia*, co pozwoliło na jednoznacznie pozytywną ocenę kompetencji kadry akademickiej i praktycznej. Dorobek osób zaliczonych do minimum kadrowego jest w pełni zgodny z dyscyplinami naukowymi, do których przypisane zostały efekty kształcenia. Czas pracy w Uczelni osób zaliczonych do minimum kadrowego jest zróżnicowany. Niektórzy nauczyciele akademicy pracują w niej kilkanaście lat, inni zostali zatrudnieni w ostatnich dwóch czy trzech latach. Zauważono, że od roku 2015 nastąpiła częściowa wymiana kadry zatrudnionej na Wydziale.

W załączniku nr 4 do Raportu Samooceny nt. minimum kadrowego podano informacje na temat kwalifikacji osób zaliczonych do minimum kadrowego. Ponadto, udostępniono materiały dotyczące charakterystyki kadry prowadzącej zajęcia na kierunku *ekonomia*, w których podano szczegółowe informacje na temat dorobku naukowego, doświadczenia praktycznego i dydaktycznego 32 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów, przy czym ogólna liczba osób prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* I i II stopnia wynosi 38 (wliczając w to lektorów języków obcych oraz osoby prowadzące zajęcia z wychowania fizycznego). Lektura tego dokumentu skłania do stwierdzenia, że kadra naukowo-dydaktyczna realizująca proces kształcenia reprezentuje właściwe dla kierunku spektrum specjalności naukowych, wśród których znajdują się między innymi:

- Mikroekonomia
- Makroekonomia
- Filozofia,
- Finanse,
- Rynek kapitałowy,
- Fundusze Unii Europejskiej
- Matematyka,
- Badania operacyjne,
- Finanse publiczne,
- Rachunkowość finansowa,
- Zarządzanie finansami,
- Informatyka ekonomiczna,
- Statystyka i ekonometria.

Spośród kadry spoza minimum kadrowego 7 osób posiada doświadczenie praktyczne, m. in. w zakresie zarządzania projektami, rachunkowości, doradztwa w zakresie rozwoju przedsiębiorstw, administracji publicznej oraz informatyki. Nie jest to jeszcze liczba zbyt duża, choć na chwilę obecną wystarczająca. Przy kolejnej analizie funkcjonowania profilu praktycznego na kierunku *ekonomia* można zasugerować pozyskanie kolejnych osób z praktyki gospodarczej, zwłaszcza do prowadzenia zajęć warsztatowych.

4.2.

Przy przydziale zajęć dydaktycznych władze Uczelni biorą pod uwagę trzy elementy. Pierwszym jest zgodność dorobku naukowego i kompetencji dydaktycznych osób prowadzących zajęcia z dyscyplinami naukowymi powiązanymi z tymi zajęciami, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć, które prowadzą do osiągania przez studentów kompetencji zawodowych (praktycznych). Drugim jest zgodność doświadczenia zawodowego uzyskanego poza uczelnią z umiejętnościami zakładanymi w opisie efektów kształcenia dla danego przedmiotu oraz z tematyką prowadzonych zajęć. Ostatnim elementem jest natomiast wysokość pensum dydaktycznego danego pracownika. Kwalifikacje kadry dydaktycznej, szczególnie tej wliczanej do minimum kadrowego są przedmiotem analizy dokonywanej przez funkcjonujące w ramach Uczelni i Wydziałów Komisje ds. Jakości Kształcenia. Cechą charakterystyczną kadry prowadzącej zajęcia na kierunku *ekonomia* jest znaczący dorobek praktyczny, co ma ogromne znaczenie w procesie kształcenia i dzielenia się doświadczeniem.

Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa z jednym wyjątkiem. Wyjątek ten stanowi obsada przedmiotu Logika, który prowadzi osoba z dorobkiem w dyscyplinie ekonomia, podczas gdy wśród kadry znajduje się samodzielny pracownik nauki - specjalista z zakresu filozofii i logiki. Ten element należy poprawić przy przydziale zajęć na kolejny rok akademicki. W pozostałych przypadkach dorobek i kompetencje pracowników prowadzących zajęcia odpowiadają dyscyplinom naukowym oraz doświadczeniu praktycznemu, w których te zajęcia są prowadzone. Na wydziale zajęcia prowadzą wykładowcy, którzy są zarówno nauczycielami akademickimi jak i praktykami. Analiza obsady zajęć na ocenianym kierunku studiów pozwala stwierdzić, że zajęcia prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe stanowią niewiele ponad połowę wszystkich zajęć oferowanych studentom, co pozwala na spełnienie warunków prowadzenia profilu praktycznego. Doświadczenie zawodowe zdobywali na stanowiskach menadżerskich w sektorze przedsiębiorstw, pełniąc rolę księgowego, odpowiadając za administrowanie sieciami komputerowymi oraz w urzędach administracji publicznej i skarbowej. W gronie nauczycieli znajdują się osoby z doświadczeniem w

zarządzaniu podmiotami gospodarczymi i projektami, również z udziałem finansowania zewnętrznego.

4.3

Nauczyciele akademicki zatrudnieni w PWSZ mogą uczestniczyć w pracach badawczych i rozwojowych. Wynikiem tych prac są publikacje naukowe lub branżowe, jak również udział w konferencjach naukowych i branżowych, a także zdobywanie kolejnych uprawnień zawodowych. Władze Uczelni wskazują, że priorytetem prowadzonej na Wydziale Humanistyczno-Ekonomicznym polityki kadrowej jest pozyskanie nauczycieli akademickich na podstawowe miejsce pracy co znajduje odzwierciedlenie w wysokości poziomu wynagrodzenia. Ponadto, polityka kadrowa ukierunkowana jest na pozyskiwanie praktyków zawodowych, posiadających znaczące doświadczenie w pracy poza uczelnią. Uczelnia posiada wystarczające zaplecze, aby udzielić wsparcia metodycznego dla osób pochodzących z praktyki gospodarczej. W Uczelni działa platforma e-learningowa. Na kierunku *ekonomia* jeden przedmiot częściowo jest prowadzony z wykorzystaniem metod i technik nauczania na odległość. Nauczyciel akademicki posiada doświadczenie w prowadzeniu zajęć w takiej formie.

Kadra prowadząca zajęcia na kierunku *ekonomia* jest oceniana pod względem aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Ocena okresowa każdego nauczyciela jest przeprowadzana co 4 lata. Szczególną uwagę Wydział przywiązuje do oceny pracy dydaktycznej pracowników. W tym celu corocznie przeprowadzane są hospitacje i ankietyzacje zajęć. W przypadku znaczących nieprawidłowości w procesie dydaktycznym stosowane są działania mające na celu wyeliminowanie tego rodzaju uchybień. Są to na ogół działania wspierające, np. zgłoszenie nauczyciela akademickiego do udziału w konferencji metodycznej dotyczącej nauczania danego przedmiotu, jednak trwałe osiąganie przez nauczyciela akademickiego średniej ocen na poziomie mniejszym niż 50% znajduje odzwierciedlenie w negatywnej ocenie pracy dydaktycznej przy okresowej ocenie nauczyciela akademickiego.

Odnosząc się do systemu wspierania i motywowania kadry dydaktycznej do rozwoju naukowego i zawodowego należy wskazać, że wszyscy nauczyciele akademicki, dla których PWSZ w Suwałkach stanowi podstawowe miejsce pracy mogą korzystać z dofinansowania uczelni w zakresie uczestnictwa w konferencjach naukowych oraz publikacji artykułów naukowych. Pracownicy zgromadzeni na zebraniu z ZO PKA zwrócili uwagę na ten element wsparcia. Ponadto Uczelnia aktywnie wspiera drogi awansu naukowego kadry, tj. doktoraty oraz habilitacje. Osoby przygotowujące doktoraty miały możliwość dofinansowania badań w ramach uczestnictwa w projekcie pt. „Wsparcie kadry dydaktycznej PWSZ w Suwałkach szansą na

rozwój gospodarczy regionu” nr WND-POKL.08.02.01-20-065/11 w ramach Priorytetu VIII Regionalne kadry gospodarki, Działania 8.2 Transfer wiedzy, Poddziałania 8.2.1 Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw, w projekcie: WND-POKL.08.02.01-20-068/11 „Wykwalifikowana kadra – konkurencyjny region” współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Uczelnia wspiera również działania indywidualne pracowników odnośnie pozyskiwania dofinansowania zewnętrznego na badania. W przypadku ocenianego kierunku studiów trzy osoby uzyskały w ostatnich trzech latach awanse naukowe.

Na podstawie powyższej analizy ZO PKA jednoznacznie stwierdza, że zasady zatrudniania, awansowania i zakończenia stosunku pracy w PWSZ w Suwałkach pozytywnie wpływają na prawidłowy dobór kadry i zapewnienie jej niezbędnego rozwoju, a także są w pełni zrozumiałe i cechują się przejrzystością.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zespół Oceniający PKA stwierdza, że minimum kadrowe na kierunku studiów *ekonomia* studia I stopnia oraz studia II stopnia jest spełnione, ponieważ dorobek naukowy oraz doświadczenie zawodowe osób zaliczonych do minimum kadrowego są w pełni zgodne z dyscyplinami naukowymi, do których przypisane zostały efekty kształcenia. Liczba pełnoetatowych pracowników naukowo-dydaktycznych oraz wykładowców zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych jest wystarczająca dla realizacji zakładanych efektów kształcenia. Kwalifikacje naukowe oraz doświadczenie praktyczne i zawodowe wykładowców tworzą spójny zestaw, który jest adekwatny do potrzeb naukowo-dydaktycznych wynikającym z opisu zakładanych do realizacji efektów kształcenia. Poza jednym przypadkiem, obsada zajęć jest prawidłowa. Zajęcia prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe stanowią niewiele ponad połowę wszystkich zajęć oferowanych studentom. Wydział dysponuje grupą wykładowców – praktyków o doświadczeniu adekwatnym do prowadzonych zajęć, których udział w procesie kształcenia zapewnia studentom praktyczne przygotowanie zawodowe. Uczelnia realizuje transparentną politykę kadrową, która jest zorientowana na utrzymanie i rozwój własnej kadry akademickiej.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Zaleca się zmianę prowadzącego przedmiot Logika.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

PWSZ w Suwałkach prowadzi stałą i aktywną współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, głównie o zasięgu lokalnym. Na mocy uchwały nr 17/2017 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach z dnia 24 marca 2017 roku jednostka doprecyzowała regulamin i zakres działalności Konwentu PWSZ W Suwałkach. Na ten moment, zgodnie z uchwałą nr 55/2017 Konwent liczy 34 osoby z e środowiska akademickiego oraz gospodarczego. Uczelnia współpracuje z 28 firmami (nie wszystkie chodzą w skład Konwentu), z czego część związana jest z kierunkiem ekonomia. Podczas wizytacji na spotkaniu z pracodawcami pojawiły się osoby reprezentujące następujące jednostki: Urząd Miasta, przedsiębiorstwo usługowe, banki oraz firmy o profilu finansowo-księgowym. Warto wspomnieć, iż część interesariuszy pełni bardzo ważne funkcje w placówkach administracji publicznej (m.in. Prezydent Miasta Suwałk). Profil działalność firm, z którymi współpracuje uczelnia dedykowanych dla kierunku ekonomia, jest jednak mało różnorodny i koncentruje się na jednostkach z obszaru finansowo-księgowego.

Konwent obraduje cyklicznie, co potwierdzają dokumenty przedstawione przez uczelnię. Ponadto uczelnia kontaktuje się z członkami organu doradczego drogą mailową.

Współpraca w przeważającej części jest sformalizowana na mocy ramowych umów. Kooperacja z pracodawcami koncentruje się przede wszystkim na organizacji praktyk zawodowych dla studentów. Uczelnia posiada udokumentowane umowy z placówkami zewnętrznymi, na mocy których studenci odbywają praktykę zawodową. Studentom ekonomii udostępniana jest lista firm, w których mogą odbyć praktykę. Należy jednak zaznaczyć, że są to w większości działy o profilu finansowo-księgowym. Obecny profil firm współpracujących z uczelnią w zakresie praktyki zawodowej, wskazuje bardziej na kierunek finanse i rachunkowość, a nie ekonomia.

Jednostka określiła bardzo ogólne efekty kształcenia dla praktyk zawodowych, przez co z łatwością można je zaadoptować do pracy w dowolnej firmie, w wybranym przez studenta dziale. Założone efekty kształcenia przypisane poszczególnym obszarom (wiedza, umiejętności,

kompetencje społeczne) są możliwe do osiągnięcia w założonym czasie trwania praktyk. Czterostopniowa skala oceny efektów pozwala na ewaluację studenta w sposób jasny i zrozumiały dla zakładowego opiekuna praktyki.

Wśród pozostałych obszarów współpracy akredytowanej jednostki z otoczeniem gospodarczym, należy wymienić również wsparcie w organizowanych wydarzeniach społecznych, sportowych i kulturalnych, opiniowanie bieżących projektów oraz spotkania ze studentami. Organizowane są one na terenie uczelni, a ich celem jest przybliżenie obowiązków i charakteru pracy w danych organizacjach.

Pracodawcy mają możliwość prezentacji swojej oferty zatrudnienia studentom różnymi kanałami komunikacji m.in. poprzez udział w wydarzeniach rekrutacyjnych (Targi Pracy), tablicę ogłoszeń, która znajduje się przed pokojem Biura Karier, stronę internetową oraz mailingi. Osobą pośredniczącą w komunikacji ze studentami jest pracownik BK, który koordynuje dystrybucję ofert pracy do studentów.

W czerwcu b.r. Dziekan kierunku ekonomia, przesłał do pracodawców ankietę, której celem jest zaopiniowanie czy program studiów spełnia ich oczekiwania pod kątem przygotowania studentów do pracy, czy są obszary, które należałoby wzmocnić oraz czy przedmioty oraz wiedza zdobyta przez studentów odpowiada potrzebom rynku pracy. Ankieta ma formę opisową i dotyczy wszystkich kierunków studiów. Wyniki ankiety zostaną zebrane w październiku 2018 roku.

Firmy bardzo chwaliły studentów kierunku ekonomia oraz ich merytoryczne przygotowanie do pracy. Wiedza z obszaru finansów, została oceniona bardzo dobrze. Jednak interesariusze zewnętrzni wskazywali, że uczelnia powinna położyć większy nacisk na rozwój kompetencji miękkich. Obszary do rozwoju wskazywane przez pracodawców to m.in. praca pod presją czasu, odporność na stres czy komunikacja z klientem.

Jednostka nie angażuje pracodawców w proces przygotowania prac etapowych i dyplomowych przez studentów.

PWSZ w Suwałkach utrzymuje również pozytywne relacje z lokalnymi instytucjami rynku pracy, głównie Wojewódzkim Urzędem Pracy w Białymstoku oddział w Suwałkach oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Suwałkach.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Pracodawcy współpracujący z PWSZ w Suwałkach spotykają się cyklicznie na posiedzeniach Konwentu oraz pozostają w stałym kontakcie mailowym z władzami uczelni.

Kontakt drogą elektroniczną usprawnia i przyspiesza komunikację, a w efekcie przekłada się również na skuteczność podejmowanych decyzji i działań.

Firmy, przy współpracy z uczelnią, koncentrują się przede wszystkim na:

- a) organizacji praktyk zawodowych,
- b) wsparciu w organizowanych wydarzeniach społeczno-kulturalnych,
- c) opiniowaniu bieżących projektów i programu studiów.

Pracodawcy nie współuczestniczą na etapie powstawania, weryfikacji efektów kształcenia i oceny prac dyplomowych. Wskazany obszar nie jest odpowiednio rozwinięty i stanowi słabą stronę opisywanych relacji.

Pracodawcy, którzy przyjęli studentów kierunku ekonomia na praktyki zawodowe, bardzo pozytywnie ocenili ich wiedzę z obszaru finansów i ekonomii. Jednak obszar kompetencji miękkich, wskazali jako pole do rozwoju, na które uczelnia powinna położyć większy nacisk. Jest to słaba strona studentów i warto pomóc im w zdobyciu takich umiejętności jak praca pod presją, odporność na stres czy komunikacja z klientem.

Ogólny charakter sformułowanych efektów kształcenia skutkuje tym, że studenci mogą realizować praktykę zawodową w miejscach bezpośrednio niezwiązanych z ich kierunkiem studiów. Ta swoboda interpretacji efektów może doprowadzić do sytuacji w której, studenci nie zdobędą odpowiedniego doświadczenia w środowisku biznesowym, który powinien określać im kierunek studiów.

Interesariusze zewnętrzeni, obecni na spotkaniu, bardzo pozytywnie ocenili współpracę z uczelnią. Widzą realne efekty wspólnych działań, mają poczucie, że ich sugestie oraz prośby są uwzględniane oraz mają możliwość współpracy przy różnych projektach. Uczelnia jest bowiem bardzo elastyczna i pozytywnie reaguje na wszelkie postulaty oraz pomysły jednostek współpracujących.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Należy zwrócić się do pracodawców oraz studentów, w jakich konkretnie obszarach widzą braki, jakiego wsparcia potrzebują i jaka forma zajęć lub warsztatów byłaby dla nich najlepsza. Narzędziem, który pozwoli sprawnie i efektywnie zebrać niezbędne dane, jest ankieta elektroniczna. W badaniach sieciowych respondenci w szybki oraz wygodny dla

siebie sposób mogą udzielić odpowiedzi i podzielić się swoją opinią oraz spostrzeżeniami. Takie rozwiązanie pozwoli uczelni opracować plan warsztatów, a w efekcie rozwinąć kompetencje miękkie studentów i w jeszcze większym stopniu przygotować ich do wejścia na rynek pracy.

2. Zaleca się również, aby akredytowana jednostka poszerzyła listę firm spoza obszaru finansowo-księgowego.
3. PWSZ w Suwałkach powinna zaangażować interesariuszy zewnętrznych w proces przygotowywania, przez studentów, prac etapowych i dyplomowych.

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

PWSZ w Suwałkach określiła umiejdzynarodowienie jako jeden z celów strategicznych. Kluczową rolę w jego realizacji pełnią wymiana międzynarodowa prowadzona w ramach projektów międzynarodowych takich jak Erasmus+. Obecnie Uczelnia współpracuje z ponad 15 uczelniami partnerskimi z krajów biorących udział w programie Erasmus+ m.in. z Portugalii, Hiszpanii, Litwy i Słowacji. W przypadku wymiany kadry najczęściej odbywają się one jako indywidualne wyjazdy szkoleniowe lub dydaktyczne. Kadra naukowo-dydaktyczna i administracyjna bierze ponadto udział w międzynarodowych konferencjach, seminariach, warsztatach i kursach. Wymiana pracowników w zakresie wyjazdów szkoleniowych i dydaktycznych wpływa na doskonalenie oferty Uczelni oraz wdrażanie doświadczeń i innowacyjnych rozwiązań zdobytych zagranicą. W latach 2015-2017 wyjechało łącznie 41 osób, zaś kolejnych 15 wykładowców planuje wyjazd do końca września 2018 roku.

PWSZ w Suwałkach oferuje studentom udział w projektach międzynarodowych, które wpisują się w programy kształcenia studentów pod względem rozwoju kompetencji językowych, przedsiębiorczości i umiejętności pracowniczych oraz kompetencji społecznych. Przykładem jest tu międzynarodowy projekt „4Europe: Challenges for Europe – understand and overcome together” realizowany przy współpracy partnerów z Litwy, Łotwy, Estonii, Hiszpanii, Niemiec, Rumunii i Francji. Studenci, którzy biorą udział w projekcie korzystają z konferencji międzynarodowych, prowadzą badania nad zagadnieniami związanymi z problematyką europejską, komunikując się w języku angielskim. Innym projektem pozwalającym na realizację programu kształcenia jest projekt BTEC – Workskills, dzięki któremu studenci mają możliwość

wzięcia udziału w wielu szkoleniach, kończących się międzynarodowym certyfikatem potwierdzającym umiejętności kluczowe na nowoczesnym rynku pracy. Projekt ten przygotowuje studentów do aktywnego poszukiwania pracy oraz wykorzystywania zdobytych umiejętności pracowniczych w życiu zawodowym. Dodatkowym atutem projektu są zajęcia prowadzone w języku angielskim.

Ważnym elementem internacjonalizacji jest kształcenie w językach obcych. Kształcenie w zakresie nauki języka obcego proponowane przez PWSZ w Suwałkach odbywa się z języka angielskiego, rosyjskiego i niemieckiego. Weryfikację osiągnięć określonego poziomu językowego lektorzy mogą przeprowadzić na podstawie międzynarodowych egzaminów zewnętrznych ETS Global. Egzaminy mogą być przeprowadzane, na zakończenie cyklu kształcenia językowego, bezpłatnie na podstawie umowy ETS Global z uczelnią, a odpłatne jest tylko wydanie certyfikatu na życzenie studenta. Studenci biorący udział w mobilnościach zagranicznych w ramach programu Erasmus+ są zobligowani do wzięcia udziału w teście określającym kompetencje językowe w wersji online. Ponadto uczelnia organizuje szkolenia językowe w ramach Studium Języków Obcych w PWSZ w Suwałkach zarówno dla studentów jak i pracowników uczelni. Obecnie realizowane są szkolenia z języka angielskiego i hiszpańskiego. Możliwe są zajęcia grupowe jak i indywidualne z *native speakerami*.

Warto podkreślić, że na kierunku *ekonomia* studia I stopnia realizowane są dwa przedmioty w języku angielskim – *Microeconomics* i *Macroeconomics*. Oba są przedmiotami do wyboru, tj. student wybiera, czy chce uczęszczać na zajęcia z tego przedmiotu w języku polskim czy angielskim.

Wraz z podwyższaniem kwalifikacji językowych studentów pojawiają się możliwości, aby studenci korzystali z literatury obcojęzycznej w przygotowywanych pracach dyplomowych. Ogląd kilkunastu losowo wybranych prac dyplomowych wskazuje, że taka sytuacja ma miejsce sporadycznie, zatem w ramach rozwoju internacjonalizacji kształcenia warto podjąć taki wysiłek w najbliższym czasie.

Udział PWSZ w Suwałkach w projektach i programach międzynarodowych jest jednym z najważniejszych działań w zakresie internacjonalizacji uczelni. Jednym z priorytetów PWSZ w Suwałkach jest wspieranie i promowanie mobilności pracowników i studentów przy wsparciu organizacyjnym, merytorycznym i finansowym programu Erasmus+. Studenci mogą korzystać z wyjazdów na studia do uczelni partnerskich jak i na praktyki zawodowe do krajów programu. Z roku na rok rośnie liczba studentów zaangażowanych w mobilności międzynarodowe. Liczba studentów wyjeżdżających w latach 2015-2017 wynosiła odpowiednio: 20, 21 i 29 osób. Z kolei liczba osób przyjeżdżających z zagranicy na oceniany kierunek studiów nie jest wysoka, ale

stabilna i kształtuje się na poziomie 3-5 studentów. Oferta kursów prowadzonych w języku angielskim jest co roku uaktualniana i podawana na stronie internetowej uczelni.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W opinii ZO PKA PWSZ w Suwałkach w znacznym stopniu wykorzystuje posiadane możliwości w zakresie umiędzynarodowienia. Dotyczy to zwłaszcza wyjazdów pracowników i studentów kierunku *ekonomia*, którzy co roku są zainteresowani zdobywaniem doświadczenia zagranicznego. Liczba osób przyjeżdżających jest mniejsza niż wyjeżdżających, zatem należy pracować nad doskonaleniem oferty dla studentów z zagranicy. Na podkreślenie zasługuje fakt, że dwa kluczowe przedmioty dla kierunku *ekonomia* są prowadzone w języku angielskim.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Wskazane jest wprowadzenie wymogu wykorzystania literatury obcojęzycznej jako literatury obowiązkowej w pracach dyplomowych (zwłaszcza magisterskich).

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna oraz wykorzystywana w praktycznym przygotowaniu zawodowym
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Siedziba Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika mieści się w Suwałkach przy ul. T. Noniewicza 10, w obiekcie przeznaczonym i adaptowanym na potrzeby Uczelni wraz z otoczeniem i infrastrukturą komunalną. Ponadto Uczelnia jest właścicielem 3

nieruchomości obejmujących, poza wymienionym, budynek przy ul. Ogrodowej, budynek bursy oraz budynek AZS.

Budynek siedziby Uczelni pełniący funkcję dydaktyczno-administracyjną składa się z trzech części wewnętrznie skomunikowanych. Najważniejszą część stanowi 5 kondygnacyjny budynek główny, w którym znajduje się 36 sal wykładowych, 7 sal laboratoryjnych oraz biblioteka. Na terenie Uczelni znajduje się także Centrum Transferu Technologii. Większość pomieszczeń w budynku zostało poddanych generalnemu remontowi, dzięki czemu powstały sale dydaktyczne spełniające wymogi i oczekiwania użytkowników. Wyposażono je w nowe meble, tablice i sprzęt multimedialny oraz wszystkie niezbędne pomoce naukowe. Sale są przestronne i wygodne. Pewnym mankamentem, zwłaszcza na wyższych piętrach, jest silne nagrzewanie się sal w lecie i schładzanie w zimie, co istotnie zmniejsza komfort pracy. Budynki PWSZ w Suwałkach są w pełni przystosowane do potrzeb osób ruchowo niepełnosprawnych, tj. posiadają odpowiednie podjazdy, windę, a także toalety. Uczelnia wyposażona jest w podjazdy dla wózków inwalidzkich, zarówno na zewnątrz budynku jak i wewnątrz. Parking przy Uczelni posiada wydzielone miejsca do parkowania dla osób niepełnosprawnych. Budowa architektoniczna obiektów pozwala na swobodne przemieszczanie się tych osób. W domu studenta przeznaczono pokój przeznaczony dla osób niepełnosprawnych. Uczelnia zakupiła urządzenia dla osób z innym rodzajem niepełnosprawności np. komputery przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością narządu wzroku, powiększalniki tekstu, syntezytor mowy itp. Wokół uczelni zlokalizowane są parkingi na około 100 samochodów.

PWSZ w Suwałkach dysponuje w chwili obecnej salami dydaktycznymi, które mogą pomieścić około 1800 studentów, w tym sześcioma salami komputerowymi łącznie na 120 miejsc. Wszystkie pomieszczenia Uczelni są połączone w sieć komputerową LAN, podzieloną fizycznie na trzy zespoły z oddzielnymi serwerowniami: dydaktyczną, biblioteczną i administracyjną. W strefie administracji działa m. in. dziekanat wyposażony w system zarządzania wirtualnym dziekanatem BAZUS.

Na terenie uczelni znajdują się 6 laboratoriów komputerowych, w których zainstalowano oprogramowanie standardowe i specjalistyczne. Wśród programów dedykowanych dla studentów ocenianego kierunku należy wymienić: "SAS University Edition" - pakiet statystyczny - do nauki statystyki oraz Gretl – do nauki ekonometrii; "Płatnik" - program kadrowo – płacowy a także "Sage Symfonia" - pakiet księgowy - do nauki rachunkowości. Można stwierdzić że Uczelnia dysponuje infrastrukturą, w której wszystkie zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym może przeprowadzić w sposób umożliwiający

bezpośrednie wykonywanie określonych czynności praktycznych przez studentów w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej.

Oceniając infrastrukturę należy zwrócić uwagę na miejsca odbywania praktyk studenckich, jako specjalistycznego wsparcia dla zasobów materialnych uczelni. Praktyki studenckie odbywają się w: Zespole Biegłych Rewidentów „SPEC” Spółka z o.o., Suwałki, Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce. Oddział okręgowy w Suwałkach, „AQUEL” Spółka z o.o., Przedsiębiorstwie Produkcji Materiałów Drogowych „KRUSZBET S.A., Suwałki, Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Olsztynie, Filia w Suwałkach, Urzędach Administracji publicznej i skarbowej w Suwałkach, w oddziałach banków: Pekao S.A, Alior Bank, BZWBK w Suwałkach, Gold Finance Sp. z o.o., Suwalskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej S.A itp. Lista instytucji, w których studenci odbywają praktyki stwarza możliwość realizacji efektów związanych z kształceniem na prowadzonych studiach o profilu praktycznym.

W ocenie ZO PKA infrastruktura dydaktyczna jest bardzo dobrze przystosowana do zapewnienia studentom warunków do studiowania na kierunku *ekonomia*, pracy na terenie uczelni oraz w domu, przygotowywania projektów i prac dyplomowych, a także do potrzeb osób niepełnosprawnych. Z merytorycznego punktu widzenia umożliwia ona realizację zakładanych efektów kształcenia zarówno na I jak i II stopniu studiów. Podczas hospitacji zauważono w jednym przypadku zbyt mało krzeseł w sali w stosunku do liczebności grupy, zatem na etapie planowania zajęć należy dostosować sale do liczebności grup.

7.2.

Biblioteka PWSZ w Suwałkach mieści się w siedzibie głównej Uczelni, Obejmuje ona: czytelnię, wypożyczalnię, dwie kabiny do pracy indywidualnej, kabinę do pracy grupowej oraz hol wystawowy. Wypożyczalnia i czytelnia znajdują się na parterze, dzięki czemu wszyscy zainteresowani, w tym osoby niepełnosprawne, posiadają dogodny dostęp do zasobów. Godziny pracy Biblioteki są dogodne zarówno dla studentów studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Biblioteka jest otwarta sześć dni w tygodniu tzn. od poniedziałku do soboty w godzinach 9.00 - 18.00. Komputerowy system biblioteczny zintegrowany jest z dziekanatowym systemem Bazus, co pozwala na kompleksowe i błyskawiczne przejmowanie danych potrzebnych do zakładania internetowych kont bibliotecznych oraz monitorowania statusu studenta. Wszystkie procesy biblioteczne są w pełni skomputeryzowane. Na wyposażeniu są 32 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu, 3 skanery i kserograf. W 2016 roku biblioteka wdrożyła najnowszą wersję systemu SOWASQL, która posiada trójwymiarową architekturę klient./serwer oraz zmodernizowany system wyszukiwania w katalogu OPAC.

Modernizacja umożliwiła korzystanie z kontekstowych podpowiedzi haseł wyszukiwawczych, użycie słów w dowolnej formie fleksyjnej, prezentację wyników wyszukiwania posortowaną wg jakości wyszukiwania, oraz korzystanie z filtru dostępności. Zmodernizowany został także sposób dostępu użytkowników do zewnętrznych baz danych poprzez zaimplementowanie systemu zarządzania bazami Hidden Automatic Navigator (HAN), który umożliwia użytkownikowi, za pomocą jednego logowania, ciągły dostęp do wszystkich zasobów elektronicznych z sieci Uczelni i spoza niej oraz ze wszystkich urządzeń mobilnych.

Biblioteka dysponuje urządzeniami ułatwiającymi osobom niepełnosprawnym korzystanie ze zbiorów. Czytelnia wyposażona jest w następujące urządzenia: biurko z elektrycznie regulowaną wysokością, krzesło profilaktyczno-rehabilitacyjne, stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu i monitorem dotykowym, program udźwiękawiający tekst (polskojęzyczny syntezytor mowy), myszkę specjalistyczną Big Track, słuchawki z mikrofonem, szybki skaner umożliwiający przekształcanie tekstów drukowanych do plików elektronicznych, stacjonarny, powiększalnik tekstu z podświetleniem; trzy mobilne powiększalniki tekstów, system wspomagający słuch, zwany pętlą indukcyjną.

System biblioteczno-informacyjny w Uczelni tworzy Biblioteka i Archiwum. Księgozbiór liczy 73 181 jednostek ewidencyjnych i 101 czasopism bieżących, jest dostosowany do programu kształcenia na kierunkach realizowanych na Uczelni. Studentom kierunku *ekonomia* dedykowana jest kolekcja ponad 9 000 woluminów, 19 czasopism i zeszytów naukowych w bieżącej prenumeracie. Podręczniki i skrypty wskazane w sylabusach gromadzone są w ilościach wieloegzemplarzowych (od 2 do 5 egzemplarzy), co zapewnia realizację zakładanych efektów kształcenia. Wśród czasopism prenumerowanych w roku 2018 znajdują się m.in.: Bank; Decyzje; Ekonomia i Organizacja Przedsiębiorstwa; Ekonomista; Europejski Doradca Samorządowy; Finanse Publiczne; Finansowanie Nieruchomości; Gospodarka Narodowa, Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie; Przegląd Podatkowy; Rachunkowość; Zarządzanie Przedsiębiorstwem; Zarządzanie Publiczne oraz dzienniki: Dziennik Gazeta Prawna; Gazeta Wyborcza i Rzeczpospolita.

Dla studentów kierunku *ekonomia* biblioteka oferuje również literaturę obcojęzyczną, w tym specjalistyczne słowniki terminów ekonomicznych i finansowych. Wśród przykładów książek wymienić należy:

1. Applied economics / J.Appleton, E.Seddon. - Plymouth: MacDonald and Evans.
2. Corporate finance: principles and practice / Denzil Watson and Antony Head. - Wyd. 4. - Harlow, England; New York: FT/Pearson Education, 2007.

3. Crisis economics: a crash course in the future of finance / Nouriel Roubini and Stephen Mihm. - New York: Penguin Press, 2010.
4. The crisis in Keynesian economics / John Hicks. - Oxford: Basil Blackwell.
5. Economics for financial markets / Brian Kettell. - Oxford ; Boston: Butterworth-Heinemann, 2002.
6. The economics of banking / Kent Matthews, John Thompson. - Chichester, West Sussex, England: J. Wiley, 2005.
7. Microeconomics / Jeffrey M. Perloff. - 7th editon global. - Boston: Pearson Education, Copyright 2015.
8. Money foreign trade and exchange: from a national point of view / H.J.Welch. - London: George Allen and Unwin.
9. The price system / Robert Dorfman. - Englewood Clifs: Prentice-Hall.
10. The economics of financial markets / Roy E. Bailey. - Wyd. 4. - Cambridge ; New York: Cambridge University Press, 2008.

Ponadto biblioteka zapewnia, studentom i pracownikom, dostęp do elektronicznych – polskich i zagranicznych, naukowych źródeł informacji, w tym do WBN. Biblioteka oferuje dostęp do 48. licencjonowanych, pełnotekstowych, bibliograficznych i bibliometrycznych baz danych, w tym do serwisu informacji ekonomicznych EMIS, informacji prawnej LEX oraz do bazy PWN - IBUK.LIBRA. Bazy w swoich zasobach posiadają 44 314 e-książek i 12 121 e-czasopism. Biblioteka prowadzi wypożyczenia międzybiblioteczne, działalność dydaktyczną dla studentów, koordynuje obsługę uczelnianego systemu anty-plagiatowego Plagiat.pl, prowadzi własną stronę internetową, Facebooka oraz bloga. Do dyspozycji czytelników niepełnosprawnych zgromadzony jest bogaty, blisko 600. tytułowy, zbiór audiobooków, który może być odsłuchiwany na miejscu (na dedykowanym tego stoisku, wyposażonym w najnowszej generacji sprzęt) lub wypożyczany do domu.

7.3

Infrastruktura systemu biblioteczno-informacyjnego Uczelni rozwijana jest systematycznie i w sposób ciągły. Księgozbiór uzupełniany jest kilka razy w roku, przede wszystkim poprzez zakup literatury zawartej w sylabusach, dezyderatach wykładowców i studentów, a także w oparciu o nowości na rynku wydawniczym. W ciągu ostatnich 12 lat kupowano średnio 2 000 nowości bibliecznych rocznie. Wydatki na rozwój infrastruktury biblioteka otrzymuje każdego roku w wysokości przedstawionej przez dyrektora biblioteki w preliminarzu budżetowym na

dany rok. Budżet na rok 2018 przewiduje wydatki na zakup nowości wydawniczych w kwocie 70 000,00 zł, na dostęp do licencjonowanych zasobów elektronicznych - 50 000,00 zł, zaś na dwuletnią licencję systemu zarządzania bazami 31 200,00 zł. W latach 2006-2017 Biblioteka wydawała na zakup księgozbioru średnio 80 000,00 zł. Obserwując rosnące wymagania studentów w zakresie szybkiego i relewantnego wyszukiwania dokumentów, Biblioteka planuje, w najbliższej przyszłości, podjąć wysiłek połączenia zewnętrznych źródeł informacji z zasobami własnymi, tak aby można było, w jednym okienku wyszukiwawczym, uzyskać dostęp do pełnego spektrum materiałów bibliotecznych. Planowane jest wdrożenie multiwyszukiwarki PRIMO firmy ExLibris. Ponadto, w bieżącym roku, biblioteka, zamierza testować, a następnie wdrożyć, wersję katalogu na urządzenia mobilne, co ułatwi użytkownikom dostęp do zasobów bibliotecznych z każdego urządzenia, włącznie ze smartfonem. Biblioteka systematycznie monitoruje rynek producentów urządzeń ułatwiających osobom z niepełnosprawnością dostęp do zasobów, gdyż ma w planach wdrażanie kolejnych urządzeń, ułatwiających niepełnosprawnym korzystanie z zasobów informacyjnych.

Innym przykładem rozwoju infrastruktury w PWSZ w Suwałkach jest planowany projekt w ramach PO Wiedza Edukacja rozwój 2014-2020 na wprowadzenie innowacyjnej metody prowadzenia zajęć, polegającej na wykorzystaniu technologii 3D (okulary VR). W ten sposób studenci będą mogli realizować część zadań w zaprogramowanej rzeczywistości (w biurze, fabryce itp.).

ZO PKA zwrócił uwagę na znaczną troskę władz PWSZ w Suwałkach w zakresie wspierania rozwoju infrastruktury dydaktycznej.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Rozmiar i dostosowanie bazy dydaktycznej i naukowej do potrzeb wynikających z realizacji procesu kształcenia na kierunku *ekonomia* można uznać za w pełni właściwe dla osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, w tym przygotowania do pracy zawodowej. Podczas hospitacji zauważono w jednym przypadku zbyt mało krzeseł w sali w stosunku do liczebności grupy. Miejsca praktyk wspierają realizację zakładanych efektów kształcenia. Na pozytywną ocenę zasługują dostępność sal dla osób niepełnosprawnych ruchowo oraz wyposażenie dla osób niedowidzących w salach komputerowych oraz w bibliotece. Sale są ponadto wyposażone w projektory i specjalistyczne oprogramowanie, co pozwala zróżnicować formy prowadzenia zajęć. Zasoby biblioteczne (elektroniczne i tradycyjne) w pełni wspierają

realizację efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Dotyczy to również prac seminaryjnych i dyplomowych.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Podczas kolejnej modernizacji budynku należy zainstalować klimatyzatory w salach wykładowych.
2. Przy planowaniu zajęć dostosować wielkość sal do liczebności grup.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

- 8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia
- 8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

W spotkaniu uczestniczyli w większości studenci studiów niestacjonarnych oraz jeden student studiów stacjonarnych wizytowanego kierunku. Jednym z najważniejszych elementów opieki oraz wsparcia studentów kierunku *ekonomia* w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia jest kadra akademicka. Studenci podczas spotkania z ZO podkreślili, że mogą liczyć na wsparcie ze strony nauczycieli akademickich i pozytywnie ocenili jej dyspozycyjność, uwzględniając m.in. komunikację poprzez pocztę elektroniczną, jak i kontakt telefoniczny. Studenci podczas spotkania z ZO pozytywnie ocenili zarówno jakość zajęć prowadzonych na Wydziale, jak i wsparcie ze strony nauczycieli akademickich oraz ich Władz. Zaznaczyli, że na pierwszych zajęciach prowadzący przedstawiają sylabusy oraz szczegółowo objaśniają kryteria zaliczenia przedmiotu. Pozytywnie wyrazili się na temat wsparcia ze strony opiekunów prac dyplomowych podczas pisania prac oraz przyznali, że kontakt z nimi był wzorowy i bezproblemowy, choć zaznaczyli, że mieli problem z rejestracją do odpowiedniego opiekuna

pracy dyplomowej – system premiuje bowiem osoby ze studiów stacjonarnych, a zapisy prowadzone są w ciągu tygodnia. Dodatkowo zaznaczyli, w ich opinii Wydział oraz Uczelnia nie zapewniają w pełni właściwej opieki nad studentami studiów niestacjonarnych – nie odbywa się ona przez Internet, a studenci mają utrudnioną rejestrację na przedmioty (ta odbywa się (wyłącznie w ciągu tygodnia), jak i większość spraw jest możliwa do rozwiązania wyłącznie, gdy są w pracy i nie mają fizycznej możliwości pojawić się w Dziekanacie. Ponadto, ułożony harmonogram zajęć utrudnia im funkcjonowanie na Uczelni – mimo zgłaszanych próśb, Uczelnia organizuje plan zajęć w taki sposób, że stwierdzono przypadki, iż studentowi dłużej zajmował dojazd na zajęcia niż obecność na nich. Ponadto, mimo zgłaszanych wielokrotnie próśb, sprawa ta nie została pozytywnie rozpatrzona przez Władze. W opinii studentów, plan zajęć powinien być bardziej skondensowany, co znacznie poprawiłoby komfort studiowania na PWSZ. Jak przyznali studenci na spotkaniu z ZO, proces rekrutacji był w ich opinii zrozumiały i sprawiedliwy, a oni sami w dużym stopniu mają poczucie sprawiedliwego oceniania przez prowadzących zajęcia. W opinii ZO, jest to opinia uzasadniona, a program kształcenia zapewnia studentom zarówno osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Obsługa administracyjna studentów odbywa się w dziekanacie Uczelni. Studenci podczas spotkania z ZO przyznali, że zdarzają się problemy związane z obsługą w dziekanacie, głównie związane z organizacją studiów niestacjonarnych i zaznaczyli, że w ich opinii praca dziekanatu w sobotę powinna zostać wydłużona. Podkreślili, że wszelkie informacje pozyskują ze strony internetowej Uczelni. Przy pomieszczeniach dziekanatu oraz na terenie całego budynku znajdują się tablice ogłoszeniowe z ważnymi wiadomościami dla studentów.

Obecni na spotkaniu z ZO studenci podkreślili, że znana jest im działalność Biura Karier, natomiast nie korzystają z jego usług. Spotkanie ZO z przedstawicielami Biura Karier PWSZ potwierdziła, iż działalność Biura skupia się na ogólnym zapewnieniu studentom warunków rozwoju pod kątem kariery zawodowej. Studenci na spotkaniu z ZO wyrazili nadzieję, iż z pewnością bardziej przydatne byłoby zwiększenie działań mających na celu organizację spotkań z przyszłymi pracodawcami oraz targów pracy, na których mogliby zapytać o najważniejsze aspekty związane z zawodem po ukończonym przez nich kierunku.

Studenci podczas spotkania z ZO podkreślili, że Uczelnia nie respektuje bezpłatnie wykonywanej pracy jako zaliczenia praktyk. Doprowadza to do sytuacji, w której muszą zrezygnować z wykonywanej pracy na rzecz trzymiesięcznych bezpłatnych praktyk w zupełnie innym miejscu, co sprawia, że stwarza to zagrożenie związane z utratą miejsca pracy. Ponadto zaznaczyli, że przekazano im, iż jest możliwość zaliczenia pracy jako praktyki po tym, jak zostanie wniesiona opłata, a oni sami zdadzą odpowiedni egzamin potwierdzający efekty uczenia

się. Po konfrontacji ze zdaniem władz, okazało się, że opłaty zostały zniesione, a uznanie pracy jako praktyk może odbyć się za zgodą dziekana po złożeniu odpowiedniego podania. Mimo to, w przeciągu ostatnich lat nie zostało uznane żadne podanie z prośbą o uznanie wykonanej pracy jako praktyk. Studenci na spotkaniu z ZO wyrazili opinię, iż z pewnością bardzo przydatne byłoby zwiększenie działań mających na celu organizację spotkań z przyszłymi pracodawcami, na których mogliby zapytać o najważniejsze aspekty związane z zawodem po ukończonym przez nich kierunku.

Studentom z niepełnosprawnościami oferowana jest szeroka pomoc od Uczelni. Programy udźwiękowiające tekst czy elektroniczne lupy – to niektóre z nowoczesnych udogodnień, z których mogą korzystać osoby z niepełnosprawnościami studiujące w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Suwałkach. Osoby z niepełnosprawnościami mogą liczyć na stypendia oraz korzystać ze specjalnego funduszu na zakup sprzętu wspomagającego proces uczenia się.

Studenci mają możliwość korzystania z programu wymian studenckich – zarówno na poziomie kraju, jak i w ramach programu Erasmus+. Uczelnia wydelegowała osobę odpowiedzialną za ten program, która odpowiedzialna jest zarówno za jego organizację i koordynację, jak i bieżące informowanie studentów o aktualnej ofercie, jednak zarówno przez studentów jak i Władze zostało zauważone, że program Erasmus+ nie cieszy się wielką popularnością.

Na Uczelni funkcjonuje system pomocy materialnej, który obejmuje fundusz pomocy materialnej przysługuje studentom studiów stacjonarnych i niestacjonarnych i obejmuje stypendium socjalne, zwiększone stypendium socjalne z tytułu zamieszkania w domu studenta (dot. studentów stacjonarnych spoza Suwałk), stypendium Rektora dla najlepszych studentów, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogę. Studenci zauważyli jednak, że istnieje ogromna dysproporcja między stypendium za wysokie wyniki w nauce a stypendium socjalnym – stypendia socjalne są za niskie w stosunku do stypendiów naukowych. Mimo prób zgłoszeń tego faktu, by różnice zostały zniwelowane, taka sytuacja nie wystąpiła.

Ankietowanie przeprowadza się w formie papierowej. Opracowanie danych uzyskanych w ankietyzacji dokonywane jest przez członków Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. W ankiecie student może ocenić m.in. stopień organizacji zajęć, przygotowanie prowadzącego zajęć, dyspozycyjność i życzliwość wykładowcy, obiektywność wystawienia przez niego ocen, czy sposobu przekazywania treści. Ranking najlepiej ocenionych wykładowców podawany jest do wiadomości publicznej, a z wykładowcami, którzy osiągnęli najniższe wyniki ankietyzacji przeprowadzana jest przez władze wydziału rozmowa kontrolna.

Na Uczelni działa Uczelniana Rada Samorządu Studentów, która prowadzi działalność o charakterze kulturalno-organizacyjnym, adresując swoje działania do ogółu studentów PWSZ. Samorząd dysponuje samodzielnym pomieszczeniem, w którym na co dzień mieści się ich biuro, uczestniczy w pracach organów kolegialnych Uczelni, a także prowadzi działalność skupioną na organizowaniu życia studenckiego, dbaniu o rozwój kultury i turystyki wśród studentów oraz wspieraniu studenckiego ruchu naukowego. Przedstawiciele studenccy PWSZ biorą również udział w wydarzeniach organizowanych przez Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej. Na Uczelni w pełni zapewniona jest infrastruktura i warunki do realizowania zadań mających na celu wspieranie rozwoju samorządności studenckiej. Studenci są również reprezentowani w organach kolegialnych Wydziału i Uczelni, w tym m.in. w Radzie Wydziału czy Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Przedstawiciele studenccy pozytywnie ocenili współpracę z Władzami. Ponadto, na stronie internetowej podane są aktualne dane kontaktowe do przedstawicieli studenckich, co pozytywnie przyczynia się do kontaktu ze studentami. Przedstawiciel studencki w ruchach naukowych na spotkaniu z ZO przyznał, że koła i organizacje naukowe otrzymują wsparcie ze strony Uczelni – zarówno merytoryczne, jak i finansowe. Warto jednak podkreślić, iż zgodnie z opinią wypowiedzianą przez studentów na spotkaniu z ZO, Samorząd Studencki nie stworzył systemu kontaktu ze studentami niestacjonarnymi, co doprowadza do sytuacji, w której grupa ta w pewnych sytuacjach odczuwa brak reprezentanta w dbaniu o ich interesy związane z tokiem kształcenia na Uczelni.

8.2.

Studenci podczas spotkania z ZO przyznali, że Władze Wydziału starają się reagować na niektóre ich potrzeby i stawiane wymagania – są bowiem informowani o formach wsparcia na początku semestru podczas pierwszych zajęć, na stronie internetowej Wydziału i Uczelni oraz na tablicach informacyjnych umieszczonych w budynku. Zdarzały się jednak przypadki, w których mimo wyraźnych próśb kierowanych ze strony studentów niestacjonarnych, nie podjęto żadnych działań – m.in. związanych z harmonogramem zajęć. Aktywność Samorządu Studenckiego w dużej mierze skupia się wokół działalności na rzecz studentów studiów dziennych i w tym aspekcie Samorząd w pełni spełnia swoją rolę - pozwala to na szybkie przekazywanie pilnych i niezbędnych informacji dotyczących funkcjonowania na Uczelni, czy Wydziale. W przypadku studentów studiów niestacjonarnych aspekt ten został zaniedbany – studenci zaznaczyli podczas spotkania z ZO, iż nie czują się dostatecznie reprezentowani przed Władzami Uczelni czy Wydziału.

Studenci na koniec każdego semestru mają możliwość wypełnienia ankiety, w której oceniają poziom zajęć oraz jego prowadzących. Wyniki ankiet są następnie analizowane zarówno przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, jak i Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia. W składzie obu organów znajdują się przedstawiciele studentów, którzy aktywnie biorą udział w procesie zapewniania jakości kształcenia na ocenianym kierunku i na PWSZ. Studenci na spotkaniu z ZO przyznali, że wypełniają ankiety, choć jak zaznaczają, nie mają poczucia, że realnie przyczyniają się one do zmiany sytuacji w Wydziale. Warto byłoby zastanowić się nad informowaniem studentów o efektach działań podjętych w wyniku weryfikacji ankiet, co pozytywnie wpłynęłoby na ich świadomość dotyczącą skuteczności ankietyzacji w Wydziale. Wyniki ankiet powinny być również publicznie dostępne. Warto byłoby rozważyć również rozszerzenie o kolejną tematykę – m.in. związaną z oceną systemu opieki i wsparcia studentów czy obsługi administracyjnej. Dobrą praktyką jest, by pokazywać w bardziej widoczny sposób wykładowców najlepiej ocenionych przez studentów, ponieważ ma to pozytywny wpływ na motywację kadry do pracy z uczestnikami zajęć. Mimo prowadzonych przez Uczelnię działań w tym kierunku, nie są one powszechnie widoczne.

PWSZ prowadzi hospitację zajęć, która obejmuje nie tylko ocenę prowadzącego zajęcia przez Władze, ale również rozmowę ich przedstawicieli ze studentami, podczas której można zgłaszać wszelkie uwagi dotyczące metod pracy wykładowcy. Obecni na spotkaniu z ZO zainteresowani studenci przyznali, że korzystali z tej drogi zwłaszcza w przypadku sytuacji drażliwych, związanych z niesprawiedliwym traktowaniem przez prowadzącego zajęcia. Jak zauważyli, w jednym przypadku ich prośba została rozpatrzona pozytywnie, jednak w przypadku kilku innych – sprawy nie zostały rozwiązane.

Studenci są informowani o różnych formach wsparcia na początku semestru podczas pierwszych dni prowadzonych zajęć, na stronie internetowej Uczelni oraz na tablicach informacyjnych umieszczonych w budynku. Studenci podczas spotkania z ZO podkreślili, że wszelkie niezbędne informacje uzyskują ze strony internetowej, która w ich opinii funkcjonuje poprawnie. Zgodnie wyrazili jednak opinię, iż należałoby zwiększyć liczbę spraw możliwych do wykonania przez Internet i stronę Wirtualna Uczelnia – chociażby takich jak rejestracje na przedmioty czy wybór promotora pracy dyplomowej.

Uczelnia nie prowadzi ankiety umożliwiającej studentom z niepełnosprawnościami ocenę systemu oferowanego wsparcia i zgłaszanie ewentualnych dodatkowych potrzeb, warto jednak tu zaznaczyć, iż mają oni możliwość zgłaszania swoich prośb bezpośrednio do osób zajmujących się ich sytuacją w Uczelni lub Władzom PWSZ.

Studenci są informowani o możliwościach wsparcia oferowanego przez Uczelnię i wiedzą, w jaki sposób mogą uzyskać dany rodzaj wsparcia. Dodatkowo, w ich opinii informacje odnoszące się do oferowanego wsparcia są kompletne i aktualne, choć jak sami zaznaczyli, nie mają poczucia, iż system pomocy materialnej jest sprawiedliwy.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci korzystają z różnych form wsparcia, które oferuje im Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach. Samorząd Studencki skutecznie reprezentuje studentów przed Władzami Wydziału, przedstawiciele studenccy biorą udział w posiedzeniach różnych organów kolegialnych zajmujących się dydaktyką i jakością kształcenia. Studenci niepełnosprawni mogą liczyć na szereg udogodnień, które pozwalają im na bezproblemowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Wydział powinien jednak skupić większą uwagę na potrzeby studentów niestacjonarnych – problemy dotyczące harmonogramu zajęć obsługi w dziekanacie, niesprawiedliwego systemu pomocy materialnej i różnic między stypendium naukowym a socjalnym oraz w szczególności zaliczeniem praktyk są na tyle duże, że powinny być przedmiotem dyskusji w organach kolegialnych Wydziału i Uczelni oraz powinien zostać wdrożony plan naprawczy, mający na celu zniwelowanie wyżej wskazanych uchybień. Ponadto, dotychczasowa promocja najlepszych wykładowców nie została zauważona przez studentów ocenianego kierunku. Zbyt małą wagę przykładają się również do możliwości rozwiązywania spraw za pomocą e-administracji, co utrudnia studentom godzenie różnych obowiązków. Brak również możliwości oceny systemu opieki i wsparcia studentów, w tym poziomu obsługi administracyjnej i dostępu do informacji.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Należy przeprowadzić kampanię informacyjną wśród studentów, by szczegółowo objaśnić im zasady zaliczenia praktyk,
2. Wydział powinien stworzyć badanie mające na celu ocenę systemu opieki i wsparcia studentów, poziomu obsługi administracyjnej oraz dostępu do informacji.

3. Wydział powinien umożliwiać załatwianie spraw administracyjnych studentom niestacjonarnym podczas zjazdów.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

PKA w 2018 r. będzie po raz drugi oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku. Przy poprzedniej akredytacji PKA (2011) kierunek *ekonomia* uzyskał **ocenę pozytywną** (Uchwała Nr 106/2012 z dn. 19.04.2012 r.; w Uchwale wskazano zalecenia: *W najbliższym roku akademickim powinny zostać zintensyfikowane działania doskonalące wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, aby obejmował wszystkie elementy kształcenia mające wpływ na jego jakość, w tym na jakość prac dyplomowych. System wymaga włączenia interesariuszy zewnętrznych do procesu oceny i przeglądu programu kształcenia. Uczelnia w roku akademickim 2014/2015 powinna przekazać do Komisji informacje dotyczące zmian w wyżej wymienionym zakresie*").

Zalecenia i uwagi z raportu ZO PKA z wizytacji w 2011r.	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Koncepcja kształcenia nie zawiera wyodrębnienia specjalności , ma zatem charakter w pewnym stopniu uniwersalny. Jej słabą stroną jest brak możliwości poinformowania kandydatów na studia o tym, jakich praktycznych umiejętności mogą nabyć, wybierając oceniany kierunek studiów.	Od r.a. 2014/15 koncepcja kształcenia na kierunku Ekonomia (studia I st., profil ogólnoakademicki) miały wyodrębnioną specjalność: <i>Ekonomika małego i średniego przedsiębiorstwa</i> . Również koncepcje kształcenia na kierunku Ekonomia studia I st. (profil praktyczny) oraz II st. (profil praktyczny) mają wyodrębnione specjalności, odpowiednio: „ <i>Ekonomika przedsiębiorstw</i> ” i <i>Gospodarka finansowa przedsiębiorstwa</i> . Zmiany te dają możliwość poinformowania kandydatów na studia o tym, jakie praktyczne umiejętności mogą nabyć, wybierając oceniany kierunek studiów.
Udział interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia jest niedostateczny. Jednostka deklaruje zmiany w tym zakresie. Dobrym prognostykiem jest podjęta współpraca z Urzędem Statystycznym w Białymstoku.	Zwiększono znacząco rolę interesariuszy w pracach nad programami kształcenia. Zarówno przy opracowywaniu programu kształcenia nowego kierunku studiów, jak i przy okresowej modyfikacji programów kształcenia, interesariusze zewnętrzni (przedstawiciele pracodawców), jak i interesariusze wewnętrzni (tj. studenci i pracownicy) zgłaszają swoje uwagi i postulaty do programu kształcenia, najczęściej w formie ankietowej, ale również w formie ustnych konsultacji poprzez przedstawicieli pracodawców i studentów w Radzie Wydziału oraz kierunkowych ZOJK
Zarówno cele, jak i efekty kształcenia, są zgodne z KRK. Specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia są spójne. Ponadto są one możliwe do osiągnięcia w oparciu o przedstawioną koncepcję kształcenia. Nie są one jednak publicznie dostępne.	Cały program kształcenia (zawierający m.in. kierunkowe efekty kształcenia i plan studiów) oraz sylabusy przedmiotów są publicznie dostępne dla wszystkich zainteresowanych (studenci, wykładowcy, kandydaci na studia) w dziekanacie WHE. Dodatkowo, plany studiów ocenianego kierunku dostępne są na stronie internetowej WHE, a sylabusy są dostępne dla studentów po zalogowaniu w systemie <i>Bazus Wirtualna Uczelnia</i> .
Należałoby zwiększyć nacisk na weryfikację efektów kształcenia w zakresie umiejętności , szczególnie na poziomie weryfikacji końcowej. Wskazany byłby także większy nadzór nad	Zmodyfikowano sposób weryfikacji efektów kształcenia w zakresie umiejętności nabywanych podczas praktyki zawodowej - zawarty jest on w dokumentacji związanej z Regulaminem praktyk zawodowych. Sposoby weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są odpowiednio dobrane i dostosowane do form zajęć. Analiza rozkładów ocen uzyskiwanych przez studentów wykonywana jest co roku przez ZOJK, dotyczy przedmiotów na każdym kierunku studiów

sposobem weryfikacji oraz analiza rozkładu ocen.	prowadzonych na wydziale i ma na celu m.in. wyeliminowanie przypadków przepisywania ocen w ramach ćwiczeń i wykładów z jednego przedmiotu.
Brak procedur umożliwiających śledzenie losów absolwentów , a także niewielki rozmiar współpracy z przedstawicielami organizacji gospodarczych i społecznych miasta i regionu uniemożliwia w zasadzie wpływ tych podmiotów na kształtowanie programu studiów, a tym samym struktury efektów kształcenia.	Od 2014 roku Uczelnia corocznie przeprowadza ankietowe badanie losów absolwentów, które następnie jest opracowywane w formie sprawozdania (odrębnie dla każdego kierunku studiów). Od 2015 roku opracowanie tych sprawozdań leży w gestii uczelnianego biura karier. Losy absolwentów badane są także przez Ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (ELA). Przed utworzeniem nowego kierunku studiów, kierunkowe efekty kształcenia są przedstawiane do zaopiniowania Konwentowi PWSZ, w którym znajdują się przedstawiciele organizacji gospodarczych i społecznych miasta i regionu. Projekt nowego programu kształcenia jest też przedstawiany do zaopiniowania pracodawcom (interesariuszom zewnętrznym), z którymi wydział najbardziej intensywnie współpracuje na danym kierunku. Interesariusze Ci wypełniają ankietę, w której przekazują swoje krytyczne uwagi, opinie i sugestie.
Podczas wizytacji nie przedstawiono Zespołowi Oceniającemu uchwały Rady Instytutu w sprawie przyjęcia planów studiów i programów kształcenia.	Aktualnie, tj. od września 2016 roku przyjęcie planów studiów i programów kształcenia oraz ich modyfikacje odbywają się już prawidłowo w formie uchwał.
Zastrzeżenia budzi organizacja procesu kształcenia z nierównomiernym obciążeniem godzinowym, co z pewnością ograniczająco wpływa na możliwości osiągnięcia założonych celów i efektów kształcenia.	Ograniczono znacząco funkcjonowanie systemu przyjazdów nauczycieli akademickich co 2 tygodnie. Wpłynęło to pozytywnie na równomierność obciążeń godzinowych w rozkładach zajęć.
Nie w każdym przypadku występuje odpowiednie wykorzystanie kwalifikacji nauczycieli akademickich, wyrażonych ich dorobkiem naukowym, a prowadzonymi przez nich przedmiotami .	Zwrócono większą uwagę na optymalne dopasowanie dorobku naukowego i doświadczenia zawodowego pracowników do prowadzonych przedmiotów.
Proces ankietyzacji przeprowadzany jest cyklicznie, jednak nie w pełni jest on skuteczny. Do studentów nie dociera informacja zwrotna na temat wyników ankiet. Nie przedstawiono dokumentów świadczących o włączaniu studentów w prace Komisji ds. jakości kształcenia.	Informacja dotycząca wyniku procesu corocznej ankietyzacji podawana jest do wiadomości studentów w postaci publicznej prezentacji rankingu najlepiej ocenionych wykładowców z podziałem na poszczególne kierunki studiów (podawana do wiadomości jest uzyskana średnia, kierunek studiów, ilość wypełnionych ankiet). Informacje te prezentowane są na tablicy ogłoszeń przy dziekanacie WHE. W składzie każdego kierunkowego ZOJK znajduje się 1 student. Uczestniczy on aktywnie w pracach zespołu i przygotowuje swoją część raportu.
W działaniach podejmowanych na rzecz jakości kształcenia brak udziału interesariuszy tak wewnętrznych, jak i zewnętrznych.	Interesariusze wewnętrzni (studenci i pracownicy dydaktyczni) biorą udział w pracach na rzecz jakości kształcenia w ramach: Senatu PWSZ, Rady Wydziału, kierunkowych ZOJK, WKJK. Interesariusze zewnętrzni (przedstawiciele pracodawców i ogólnie otoczenia społeczno-gospodarczego) biorą udział w pracach na rzecz jakości kształcenia w ramach: Konwentu PWSZ, kierunkowych ZOJK (na kierunku Ekonomia w składzie ZOJK jest dyrektor w Banku PKO BP S.A., Oddział 1 w Suwałkach).

W opinii studentów: obsługa dziekanatu nie jest przyjazna i satysfakcjonująca; problemy z którymi przychodzą są rozwiązywane ze zbędną zwłoką; godziny otwarcia dziekanatu są dla nich niewystarczające.	Powrót do obsługi studentów każdego z wydziałów w odrębnym dziekanacie usprawnił obsługę i rozładował niezadowolenie studentów. Dodatkowo, w 2018 roku pracownicy dziekanatów uczestniczyli w szkoleniu dotyczącym prawidłowej obsługi interesantów. Według wyników ostatniej ankietyzacji studentów, jakość obsługi studentów WHE była oceniona najwyżej spośród 3 wydziałów uczelni.
--	---